

**ŠOLA ZA ČASTNIKE
XIX. GENERACIJA
SPECIALIZACIJA PEHOTE**

Zaključna naloga

**VODNA BOJNA SKUPINA V ORGANIZACIJI KONTROLNIH TOČK
(Z 8 X 8)**

Kandidatka: des., Maja Neudauer

Mentor: podpolkovnik, mag. Andrej Cestnik

Ljubljana, avgust 2008

1. UVOD

1.1. Izhodišče zaključne naloge

V Slovenski vojski se v določene enote namerava kmalu uvesti nova srednja kolesna oklepna vozila (8X8) (v nadaljevanju SKOV 8X8), ki so se nabavila zaradi povečanja zaščite naših vojakov, ki opravljajo naloge na misijah v tujini ter zaradi odhoda naših vojakov na vse bolj krizna oz. nevarna območja (Afganistan, Čad...). Med nalogami, ki jih opravljajo vojaki, je tudi patroljiranje, postavljanje različnih nadzornih točk, kot so kontrolne točke, cestne blokade in opazovalnice, pa naj bodo le-te premične ali stacionarne in ki se postavljajo v območju odgovornosti, ki je določena enoti (vodni bojni skupini) na misiji.

Izhodišče zaključne naloge pa je prav navedeno in sicer, posadka v vozilu oz. formacija in oborožitev novih srednjih kolesnih oklepnih vozil – SKOV 8X8 ter tako sestava voda, ki bo del vodne bojne skupine. S tako sestavo voda v vodni bojni skupini bom opisovala postavitev in upravljanje kontrolnih točk s temi vozili in o zadevah, ki bodo spremljale vozila pri izvajanju takih nalog.

Gre torej za nova vozila z povečano stopnjo zaščite pred minsko-eksplozivnimi sredstvi in ki sprejme večje število moštva v posadko. Uvedba SKOV 8X8 naj bi tako prinesla določene prednosti pred sedanjimi lahko kolesnimi oklepnimi vozili (LKOV) VALUK 6X6.

1.2. Namen in cilji raziskave

Koncept vodne bojne skupine (Hrvatini, 2007: 2) ... “in ostalih začasnih namenskih skupin na višjih nivojih je odgovor na proces redefiniranja funkcij in prilagajanje vojska sodobnih držav spremenjenim razmeram v mednarodni skupnosti ter novim varnostnim tveganjem in grožnjam, ki je postavil pred oborožene sile spekter novih nalog, ki presega klasično vlogo vojske. Nove naloge so variabilne, tako glede na stopnjo uporabe sile, kot glede svoje vsebine. Tipičen primer za to so mirovne operacije, ki jih lahko glede na stopnjo uporabe sile razvrstimo v več kategorij, v njihovem okviru pa vojaki opravljajo humanitarne, policijske in druge netipične vojaške funkcije, kar je posledica narave mirovnih operacij. T.i. nove vojne so nekakšna kombinacija klasične vojne, organiziranega kriminala in sistematičnih zločinov proti človeštvu, za kar potrebujemo pridodane elemente vojaškim enotam, da bi lahko učinkovito opravile raznovrstne naloge.”

Namen zaključne naloge je opisati *vodno bojno skupino*, ki bo lahko izvajala navedene naloge (tukaj mislim predvsem na postavljanje kontrolnih točk) ter posledično njeno sestavo, pa naj se nahaja znotraj višje enote (na primer bataljona) ali pa, če bo delovala samostojno. Namen zaključne naloge je torej opisati vloge vojakov in vojaškega osebja v vodni bojni skupini v organizaciji kontrolnih točk z novimi SKOV 8X8 ter ugotoviti prednosti oz. slabosti dela s temi vozili.

Cilj raziskave je ugotoviti kako naj bi v okviru vodne bojne skupine izgledala organizacija kontrolnih točk in opazovalnic na sami misiji z uporabo SKOV 8X8 ter njenimi spremljajočimi elementi.

Hipotezo, ki sem jo postavila v zaključni nalogi je ta, da bo organizacija in postavitve nadzornih točk (kot so kontrolne točke, cestne blokade, opazovalnice ipd.) z SKOV 8x8, podobna postavitvi kontrolnih točk (in z njimi povezanimi aktivnostmi) v skladu z že obstoječimi standardnimi operativnimi postopki, ki veljajo v enotah slovenske vojske (z LKOV VALUK-om 6x6). Predvidevam, da se tako, zaradi uvedbe SKOV 8X8, ne bo bistveno spremenila taktika posedanja in delovanja na kontrolnih točkah, za kar že obstajajo standardni operativni postopki, ki so predvsem povzeti iz tuje literature oz. priročnikov, po katerih deluje tudi Slovenska vojska. Edina razlika, ki se pojavlja kot novost pri sestavi vodne bojne skupine je, če predvidevamo nespremenjene ostale elemente sestave vodne bojne skupine, številčnost moštva v motoriziranem vodu ter večja stopnja zaščite samih vozil ter posledično tudi vojakov.

1.3. Metode dela

Pri obravnavanju tematike sem uporabila različne raziskovalne metode, in sicer:

- analizo in interpretacijo primarnih virov (dokumenti, pravilniki, poročila) in sekundarnih virov (strokovne knjige, članki, priročniki, skripte, spletne strani...),
- deskriptivno metodo za predstavitev različnih taktik, tehnik in postopkov izvajanja del na kontrolnih točkah in opazovalnicah,
- primerjalno analizo s katero bom dokazovala podobnost oz. različnost postopkov in taktike postavitve kontrolnih točk in opazovalnic,
- analitično-sintetično metodo, ki bo uporabljena v povezavi z zgoraj naštetimi raziskovalnimi metodami in omogoča, da na podlagi z analizo pridobljenih podatkov oblikujem celovito predstavitev obravnavane tematike.

1.4. Struktura zaključne naloge

Zaključno nalogo sestavlja šest delov, in sicer: uvod, obdelava teme – obsega poglavja od dva do pet in zaključek.

V **uvodu** sem na kratko predstavila vsebino obravnavane teme, to je vodno bojno skupino pri organizaciji kontrolnih točk z srednje kolesno oklepnimi vozili 8X8 ter pomen teme. Opredelila sem izhodišče naloge, cilje in namen zaključne naloge, postavila hipotezo, predstavila uporabljene metode dela ter zgradbo zaključne naloge.

Obdelava teme, ki zajema poglavja od dva do pet predstavlja osrednji del zaključne naloge, kjer so opisane najpomembnejše ugotovitve in spoznanja.

Obdelava teme se sestoji iz petih delov:

- v drugem poglavju opisujem kontrolno taktiko, tehnike in postopke v operacijah kriznega odzivanja pri opravljanju različnih vrst nadzora, ki se nanašajo na temo zaključne naloge,
- v tretjem poglavju opredeljujem pojem kontrolnih točk, opazovalnic, cestnih blokad in njihov namen,
- v četrtem poglavju opisujem sestavo vodne bojne skupine z, v bodoče, na novo uvedenim vozilom SKOV 8X8 ter predvideno formacijo voda z SKOV 8X8,

- v petem poglavju opisujem načrtovanje, standardne operativne postopke ob delu na opazovalnici, kontrolnih točkah ter drugih nadzornih točkah ter povezavo med njimi. Opis zajema splošno sprejeta načela in postopke, ki veljajo za enote od oddelka navzgor, tudi do vodne bojne skupine. Sestava moštva, za katerega se odloči poveljujoči, pa je odvisna od stopnje ogroženosti in nevarnosti v območju odgovornosti in v skladu s tem se tudi prilagaja velikost enote znotraj vodne bojne skupine, katero se zadolži za izvedbo naloge.

V **zaključku** navajam dejstva, ki sem jih ugotovila ob samem pisanju zaključne naloge ter glavne ugotovitve naloge.

2. TAKTIKA, TEHNIKE IN POSTOPKI V OPERACIJAH KRIZNEGA ODZIVANJA

Zanesljive (Prosen, 2007: 28) ..."informacije ob pravem času so v veliko pomoč poveljujočemu pri njegovem poveljevanju in odločanju. Z informacijami se določi razpoložnost in motiviranost udeležencev konflikta ali pa tudi celotnega prebivalstva na območju odgovornosti naše enote. Z njimi potrdimo ali ovržemo naše poznavanje ozadja spora v katerega bomo posegli."

Najbolj pogosti taktični postopki, s katerimi potrjujemo ali ovržemo poznavanje spora in, ki jih trenutno izvajajo vojaki slovenske vojske na misijah v tujini so, med drugimi, cestne blokade, opazovalnice, kontrolne točke ter patroljiranje s pomočjo katerih nadzorujejo območje odgovornosti, zbirajo informacije in ugotavljajo ter skušajo zniževati stopnjo nevarnosti oz. povečati varnost ter zagotavljati spoštovanje sporazumov o prizadevanju za vzpostavljanje miru ali ohranjanje miru.

Taktika, ugotavljanja dejanskega stanja v Operacijah kriznega odzivanja, se tako lahko sestoji iz različnih virov pridobivanja informacij, iz obveščevalnih podatkov ter tudi v procesu izvajanja konkretnih postopkov, ki jih vojaki opravljajo na terenu samem. Taktiko tako lahko vzpostavimo z naslednjimi aktivnostmi, ki so opisane v nadaljevanju.

2.1. Obveščevalne aktivnosti

Oveščevalne aktivnosti (Navršnik, 2005: 59) ..."v operacijah v podporo miru (Peace Support Operations - PSO) se delijo na: HUMINT (Human Intelligence, človeški viri): v PSO so človeški viri informacij najpogosteje CIMIC (Civil-military Cooperation - civilno-vojaško sodelovanje) centri, nevladne organizacije, ter lokalno prebivalstvo, ki prihaja v neposreden stik s patroljami, IMINT (Imaginary Intelligence, fotografski viri); SIGNIT (Signals Intelligence, elektronski viri)."

Viri obveščevalnih podatkov (po ATP-3.4.1.1, str. 3-4) so različni, v upoštevanje pri delu na samih kontrolnih točkah in opazovalnicah pa pridejo naslednji, in sicer:

- ovaduštvo oz. poročevalstvo,
- zasliševanje in pridobivanje povratnih informacij,
- zasežen material (ki se pridobi ob različnih preiskavah na kontrolnih točkah in podobno, op. a.) – predvsem dokumenti in oprema lahko potrdijo določen vir informacij. Zaradi tega se morajo vse vojaške osebe zavedati pomena teh zaseženih sredstev.

2.2. Opazovanje in nadzorovanje

Opazovanje in nadzorovanje (Navršnik, 2005: 59) ..."sta osnovni tehniki za PK (Peace Keeping – ohranjanje miru) kot tudi za PE (Peace Enforcement – vsiljevanje miru) operacije. Namen obeh tehnik je pridobiti informacije, nadzirati, verificirati in poročati o upoštevanju sporazuma. Odvisno od situacije so lahko opazovalci oboroženi ali neoboroženi. Osebni napotki za opazovalce so:

- ostati striktno nevtralen ter to stalno dokazovati,
- narediti vtis na lokalne poveljnike, da imajo svobodo gibanja v skladu z mandatom,
- zagotoviti, da se lokalni poveljniki zavedajo predpisov o kršitvah sporazuma,
- zavedati se, da se prisluškuje vsem radijskim zvezam,
- zavedati se možnosti lojalnosti prebivalstva prejšnji oblasti.

Opazovalec ne sme nikoli kritizirati strani v konfliktu, izražati političnega mišljenja, dajati nepooblaščenih izjav za medije, fotografirati ali dovoliti fotografiranja v prepovedanih območjih ter dovoliti, da lokalne govornice vplivajo na vsebino njegovega poročila."

2.3. Ločevanje sprtih strani

Ločevanje sprtih strani (Navršnik, 2005: 60) ... "lahko dosežemo s taktikami vrinjanja, kar pomeni razmestitev sil, ki imajo dovolj bojne moči. Pred namestitvijo razmejitvenih sil je potrebno najprej ustrezno pripraviti enote, doseči sporazum o ustavitvi ognja, ter vzpostaviti povezave z obema sprtima stranema. Ob prihodu v območje je lahko del neregularnih sil še zmeraj brez nadzora, zato je potrebno pričakovati posamezne odpore. Vrinjen položaj lahko privede tudi do situacij, ko je potrebno reagirati na lokalne incidente in manjše prekrške, predvsem s tehnikami pogajanja in umirjanja situacije. V primeru predvidevanja kršitve linije ene od strani, se lahko na mesto pošlje stacionarna patrulja, da prepreči kršitve. Uporaba oklepnih vozil pehote je prav tako mogoča, vendar je potrebno biti pazljiv, da to ne privede do nepotrebnega zaostrovanja napetosti."

2.4. Nadzor naseljenih območij

Nadzor naseljenih območij (Navršnik, 2005: 60) ... "se lahko izvaja z relativno pasivnimi metodami in bolj aktivnimi, ki zahtevajo večjo prisotnost vojaških sil. Naseljena območja so še posebej primerna za najrazličnejše taktike bojujočih se strani, od sabotaž do napadov na mirovne sile. Vsi premiki in kontrolne točke morajo biti pokrite z ognjem."

2.5. Nadzor podeželja

Cilj nadzora podeželja (Navršnik, 2005: 60) ... "je ustvariti stabilno okolje za spoštovanje zakonov ter omogočanja delovanja civilne oblasti. To se lahko doseže z izčrpavanjem sovražnih sil in njihovih privržencev, ter s stalnim nadzorom oz. onemogočanjem prostega gibanja. Za kontrolo podeželja se navadno uporablja vojaške skupine z manjšim številom vojakov, ki pa se po potrebi lahko združujejo v skupni akciji. Tehnike in postopki, ki so posebej uporabni so:

- načrtovanje premikov, cestne blokade, kontrolne točke,
- patrulje in prikrito nadziranje,
- preiskave."

Preiskave (Škerbinc et. al., 2007: 309) ... "so pomembno sredstvo nadzora. Za izvajanje preiskav in preiskovalnih postopkov obstaja stalna potreba. Lahko se izvaja preiskava ljudi, materialnih sredstev, zgradb ali zemljišča. V preiskave so običajno vključeni tako civilna policija kot vojaki."

2.6. Patuljiranje

Patuljiranje (Škerbinc et. al., 2007: 303) ..."se lahko izvaja peš, v vozilih ali z zračnimi plovili. Razen v posebnih okoliščinah morajo biti patrolje jasno prepoznavne za vse strani. Premiki se izvajajo odkrito. Prepoznavni deli uniform morajo biti vidni in patrolja nosi oznako mirovnih sil. Patuljiranje se izvaja za odvracanje kršitev mirovnega sporazuma s stalno prisotnostjo, pokrivanje praznih prostorov med stalnimi opazovalnicami, potrditev poročil z opazovalnic, preiskavo domnevnih kršitev mirovnega sporazuma in incidentov..."

2.7. Nadzor mejnih območij

Nadzorovanje mejnih območij (Navršnik, 2005: 61) ..."je zelo pomembno, saj sovražne sile dostikrat dobivajo pomoč izven države. V ta namen se lahko omeji gibanje civilnih oseb, in sicer z vzpostavitvijo policijske ure, z ustanovitvijo prepovedanih območij, cestnimi blokadami, blokadami vodnih poti, postavitvijo alarmnih naprav in ročno izdelanih pregrad. Zagotavljati je potrebno stalne reakcijske sile za primer večjih poizkusov kršitve omejitve gibanja."

2.8. Nadzor gibanja civilnega prebivalstva

Nadzor gibanja civilnega prebivalstva (Navršnik, 2005: 62) ..."je zelo nepopularna naloga v Operacijah kriznega odzivanja in se zato uporablja s točno določenim namenom in skrbno načrtuje. Izvaja se s cestnimi blokadami, kontrolnimi točkami, policijsko uro in kontrolo mej in to le za nujno potreben čas. Cilji nadzora so izboljšanje zmožnosti za spoštovanje zakonodaje, otežiti gibanje sovražnim skupinam, preprečevanje nezakonitega zbiranja in okrepitev množic, odvrniti ilegalno gibanje orožja, eksploziva in hrane, ter aretirati iskane osebe."

2.9. Cestne blokade

Cestne blokade (Navršnik, 2005: 62, 63) ..."in kontrolne točke imajo skupen namen kontrole gibanja na cestah, poteh in pešpoteh. Cestne blokade lahko so načrtovane ali nenadne oz. reakcijske, kot odgovor na določen incident."

2.10. Kontrolne točke

Kontrolne točke (Navršnik, 2005: 63) ..."se postavijo zaradi zagotovitve vojaške prisotnosti in kontrole. Jakost moštva za delo na kontrolni točki je odvisna od gostote prometa, kljub temu pa naj bi nalogo izvajal vsaj vod."

2.11. Tehnike preiskav

Na kontrolnih točkah se v skladu z nalogo ustavlja in preiskuje osebe ter vozila. V nadaljevanju podrobneje opisujem preiskavo oseb in vozil, lahko pa se uporabljajo tudi drugačne tehnike od opisanih.

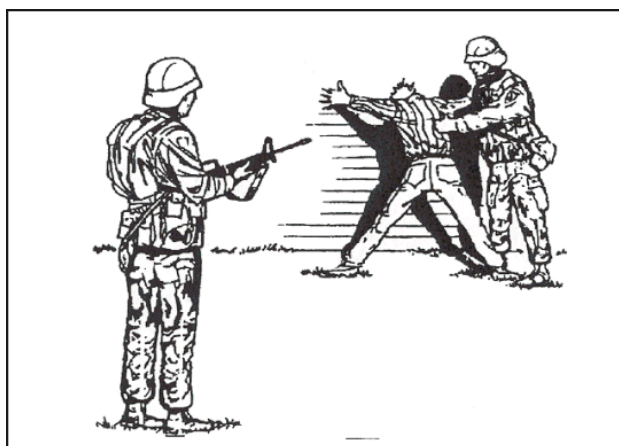
2.11.1. Preiskava oseb

Preiskava oseb (Navršnik, 2005: 64) ..."je dovoljena le kadar ima preiskovalec za to legalno osnovo. Posebno pozornost pri osebnih preiskavah je potrebno posvetiti spolom in otrokom."

Preiskave žensk in otrok mora opravljati ženska preiskovalka. Preiskave oseb delimo na hitro preiskavo in detajlno preiskavo. Preiskavo naj opravljata dve osebi, lahko tudi tri (preiskovalec, zavarovanje preiskovalca ter opazovalec). Pri tem moramo biti pozorni na način preiskave, položaj preiskovanca, čas za preiskavo in prtljago. Detajlna telesna preiskava se mora izvajati na samem in izven javnosti, paziti pa je potrebno na vsako malenkost.

Slika 1 nam prikazuje preiskavo osebe ob zidu (wall search), ki nudi preiskovalcu določeno varnost s tem, ko postavi preiskovano osebo v prisiljen in neudoben položaj. Ta metoda je uporabna, ko morata dva vojaka preiskati več oseb naenkrat. Preiskovane osebe so postavljene proti katerikoli pokončni površini, kot je stena, zid, vozilo, drevo ipd. Preiskovana oseba mora gledati proti zidu in se z široko raztegnjenimi rokami in prsti naslanjati nanj, tako da se ne more premikati brez, da bi padla na tla in da jo lahko hitro prevrnemo. Noge so široko raztegnjene in čimbolj oddaljene od zidu, stopala obrnjena navzven, tako da so vzporedna z zidom, glavo pa mora držati navzdol. Vojak, ki varuje stoji za preiskovano osebo in na nasprotni strani kot preiskovalec in pokriva preiskovano osebo s svojim orožjem. Ko se preiskovalec premakne iz prvotnega položaja na drugo stran preiskovane osebe, se premakne tudi vojak, ki varuje. Preiskovalec gre pri spremembi položaja okoli stražarja, s tem se izogne položaju v katerem bi bil med orožjem stražarja in preiskovano osebo. (po <http://www.cavalrypilot.com/fm17-98/appc.htm#figc-8>, 18. 8. 2008).

Slika 1: Preiskava oseb ob zidu

Vir: <http://www.cavalrypilot.com/fm17-98/appc.htm#figc-8>, 18. 8. 2008

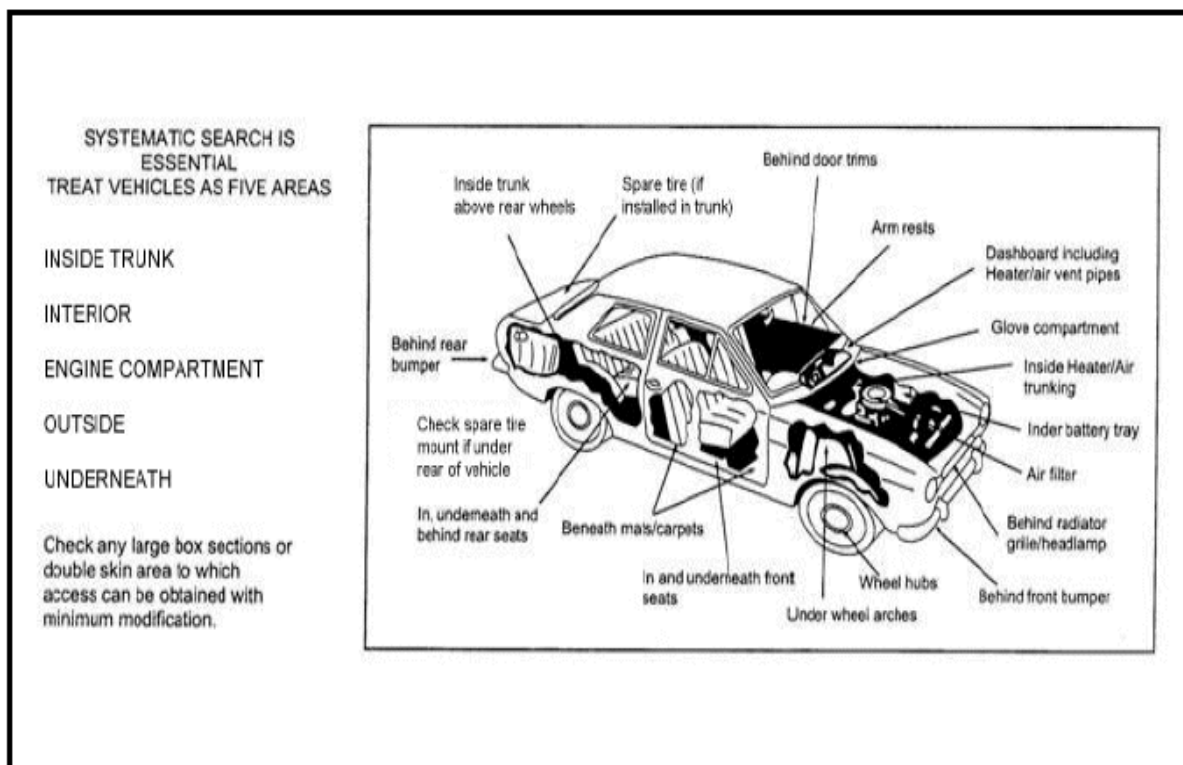
2.11.2. Preiskava vozil

Pri *preiskavi vozil* (Navršnik, 2005: 64) ... "mora preiskovalec biti hiter, učinkovit in točno vedeti kaj mora storiti. Prisotnost otrok, starejših ali nosečnic ni razlog za prekinitve preiskave, če je potrebno se le pokliče pomoč. Preiskovalec ne sme povzročati nepotrebne škode, uporabljati mora logično razmišljanje in biti pozoren na vse kar je nenavadno. Sumljive osebe se bodo poizkušale izogniti preiskavi tako, da se bodo izognile kontrolni točki tik pred njo in podobno. K preiskavi vozil je potrebno pristopiti sistematično, da se zagotovi celoten pregled vozila."

Ločimo hiter/vizualen pregled vozila in detajlni pregled vozila, ki je prikazan v slikah 2, 3 in 4. Hiter/vizualen pregled vozila izvede vojak, ki zaustavi vozilo in zahteva, da voznik in druge osebe izstopijo iz vozila ter se odstranijo v stran od vozila. Vizualen pregled vrši vojak s pomočjo voznika vozila, kateri mu sam pokaže zahtevana mesta v vozilu (prtlačnik, predale v avtomobilu, odstrani oblačila z sedežev...). Ko poveljnik odredi, da je vozilo varno, vojaka za pregled pristopita k vozilu in začeta detajlni pregled vozila. En vojak pregleduje notranjost, drugi pa zunanje dele vozila. (po <http://www.cavalrypilot.com/fm17-98/appc.htm#figc-8>, 18. 8. 2008).

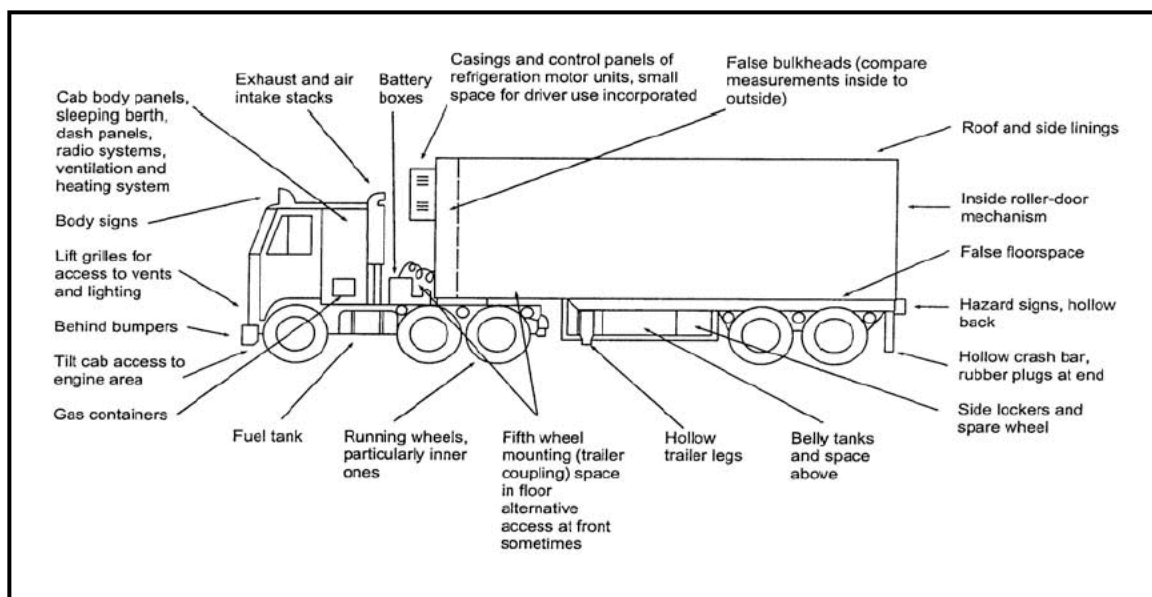
Preiskava (Škerbinc et. al., 2007: 311) ... "vozil zahteva posebno opremo, kot so detektorji, ogledala in orodje. Za odkrivanje drog in eksploziva se uporabijo usposobljeni psi. Popolna preiskava vozila je dolgotrajen postopek. Urediti je potrebno posebno ločen prostor za preiskovanje vozil, da ostala vozila ne čakajo po nepotrebem. Med izvajanjem preiskave, v katero je vključeno lokalno prebivalstvo, lahko nastopijo težave s sporazumevanjem. Sile, ki izvajajo preiskavo, imajo v ta namen na razpolago prevajalca."

Slika 2: Preiskava osebnega vozila

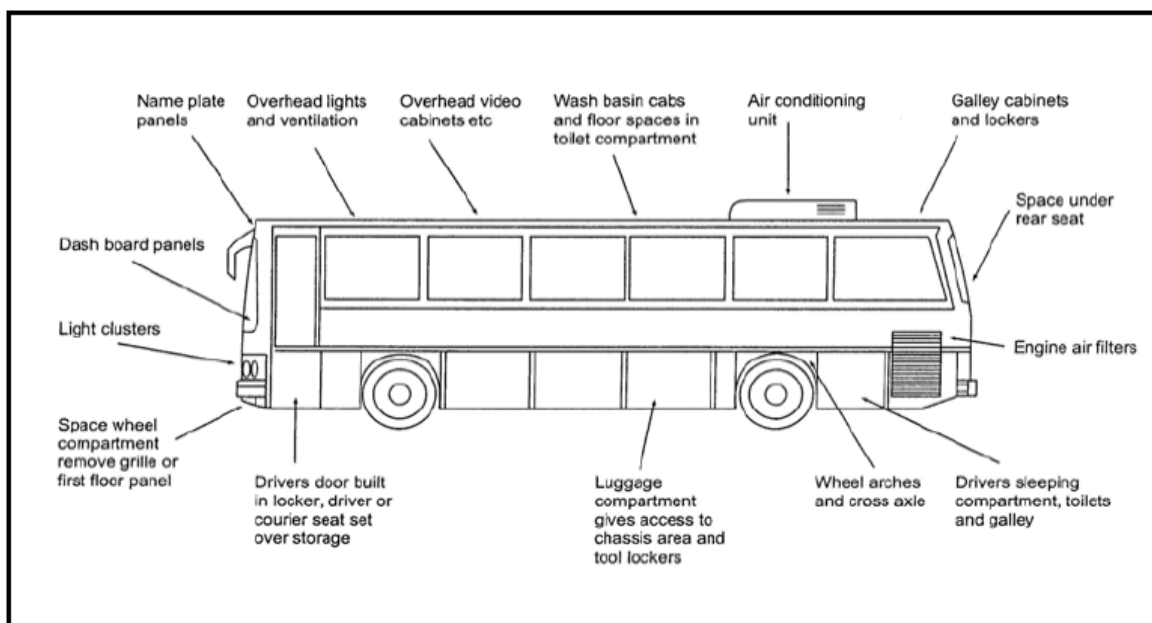
Vir: www.globalsecurity.org/military/library/policy/army/fm/3-07-22/app-c.htm - 45k -, 18. 8. 2008

Slika 3: Preiskava tovornega vozila

Vir: www.globalsecurity.org/military/library/policy/army/fm/3-07-22/app-c.htm - 45k -, 18. 8.2008

Slika 4: Preiskava avtobusa

Vir: www.globalsecurity.org/military/library/policy/army/fm/3-07-22/app-c.htm - 45k -, 18. 8.2008

Pri pregledu vozila je treba slediti naslednjemu seznamu postopkov. Pregledati je potrebno motor, notranjost vozila, prtljažnik. Pri pregledu je treba biti zelo pozoren na nenavadne ali pa nove električne kable, žice. Posebej je treba pregledati: senčnike, pod sedeži, še posebej pod voznikovim sedežem, naslonjala sedežev, pod predpražniki (žice), predale, med sedeži (električne žice, stikala), žepe v vratih, zadnje sedeže, naslonjalo in blazino zadnjih sedežev, zvočno izolacijo (pregled je treba opraviti z rokami). Ravno tako je treba pregledati rezervno kolo, pod rezervnim kolesom in vso prtljago ter dele prtljažnika. Še posebej je treba paziti na

navidezno nedolžne predmete, kot so časopisi, oblačila, ovojnice, itd. Za pregled podvozja in drugih težje dostopnih delov je treba uporabiti ogledalo. Slike 2, 3 in 4 nam prikazujejo mesta, kjer je potrebno biti še posebej pozoren pri preiskavi različnih vrst vozil.

Na kontrolnih točkah vojaki beležijo število in tip vozila, ki se jih zaustavi, registrske tablice in druge posebnosti na vozilih, od kod se je vozilo pripeljalo in kam se namerava odpraviti, število oseb v vozilu (njihova nacionalnost - če se da določiti, nato še spol, kako so oblečeni – posebnosti, njihovo zdravstveno stanje – če se da oceniti, njihovo obnašanje ipd.). Če se odkrije orožje se zapiše tip in količina orožja in streliva, eksploziva, beleži pa se tudi drugo blago, ki ga morebiti prevažajo osebe, ki so zaustavljene na kontrolni točki. (po <http://www.cavalrypilot.com/fm17-98/appc.htm#figc-8>, 18. 8. 2008).

3. NADZOR GIBANJA IN PROMETA (NADZORNE TOČKE – KONTROLNE TOČKE, CESTNE BLOKADE IN OPAZOVALNICE)

3.1. Definicije pojmov

V raznih (Unger et. al., 2004: 206) ... "besedilih naletimo na izraze, ki so si pomensko precej blizu, vendar se kljub temu razlikujejo. Težava nastane, ker angleški besedi checkpoint in controlpoint prevajamo v slovenščino z besedama, ki sta sopomenki, in sicer nadzorna in kontrolna točka, kar pa ni pravilno. Nadzorna točka (checkpoint) - je obljudena točka, na kateri nadziramo gibanje in preverjamo vozila ter pešce, da bi uveljavili nadzorne ukrepe in pravila. Nadzorno točko drugje definirajo kot prostor, na katerem vojaška policija preverja promet vozil in pešcev, da bi uveljavljala nadzorne ukrepe in druge predpise, uredbe in pravila. Kontrolna točka (controlpoint) pa pomeni milejšo obliko nadziranja prometa vozil in oseb na nekem območju. Je sicer podobna nadzorni točki, toda predvsem namenjena opazovanju prometa, ne pa pregledovanju ter preverjanju oseb in vozil. Ponavadi je to le vizualno preverjanje prometa, ki poteka skozi takšno točko. Od vrste in pooblastil mirovne operacije pa je odvisno, kakšno vrsto kontrolne točke postavimo: takšno, na kateri poteka strogo in sistematično preverjanje dokumentov in preiskovanje oseb ter vozil, ali pa točko na kateri poteka le opazovanje in beleženje prometa brez vmešavanja in pregledovanja vozil in oseb."

Sama sem se na podlagi različnih virov (predvsem po NORDIC UN, SOP 10. MOTB ...) odločila, da se osredotočim na nadzorne točke, ki jih delim na:

- **kontrolne točke** (v nadaljevanju KT) (FM 3-21.9, 2002: 7-25) ... "so namenjene nadzoru premikov osebja in vozil na različnih vrstah komunikacij kot so ceste, pešpoti in smeri premika. Kontrolna točka je namenjena blokadi ali zaprtju določene smeri premika za ves promet, tako vozil kot pešcev.

Te kontrolne točke sem razčlenila na *mobilne KT, reakcijske, zasedne in stalne oz. stacionarne KT*.

- **cestna blokada** (v nadaljevanju CB) (road-block) (Unger et. al., 2004: 207) ... "je točka, na kateri je komunikacija, na primer cesta, pot idr., blokirana z oviro ali zaporo, ki jo ponavadi krijemo z ognjem, da bi onemogočili ali omejili gibanje vozil oziroma oseb. S cestno blokado želimo preprečiti stik ljudi z dveh sprtih območij in tako preprečiti izzivanja, incidente in stopnjevanje spora. Tako ima dve nalogi, in sicer odvrata ter onemogoča stik med sprtima stranema. Cestno blokado lahko naredimo namenoma ali pa nadzorno točko (checkpoint) po potrebi preuredimo v cestno blokado tako, da preprečimo gibanje po komunikaciji. Kraj, kjer blokiramo cesto, mora biti viden od daleč in mora v nevarnosti omogočati dobro obrambo. Cestne blokade morajo biti dobro načrtovane, na njih mora biti dovolj ljudi, da bi jih lahko branili ali preprečili stik med sprtima stranema. "

Na primer, v Iraku je namen cestnih blokad preprečevanje dostopa na zavarovana območja in preprečevanje približevanje zavarovanim enotam (pa tudi civilnemu prebivalstvu) tako blizu, da bi le-te lahko bile kakorkoli napadene ali ogrožene.

- **opazovalnice** (Observation Post – v nadaljevanju OP), ki se najpogosteje postavljajo v povezavi z kontrolnimi točkami. Tudi OP-je sem razčlenila na *stalne in na premične opazovalnice*.

Vidimo torej, da gre za povezanost teh aktivnosti, saj postavitev nadzornih točk kot so kontrolne točke ponavadi pomeni tudi postavitev opazovalnic in cestnih blokad (če tako zahteva situacija), hkrati s temi aktivnostmi lahko angažiramo še patroljo v okolici mesta postavljene kontrolne točke.

3.2. Namen kontrolnih točk, opazovalnic in cestnih blokad

Namen (SOP 10. MOTB) ... "in naloga na kontrolnih točkah ter opazovalnicah je:

- vzdrževanje nadzora premikov,
- zavarovati lokalno prebivalstvo,
- preprečiti premike orožja in eksplozivov,
- pomagati lokalnim oblastem pri nadzoru premikov in tihotapljenju,
- zbiranje informacij o premikih in nameravanih premikih sumljivih oseb in vozil",
- preprečevanju (FM 3-21.9, 2002: 7-25, 26) ... "infiltracij oboroženih elementov,
- zavarovanju osebja in lastnine pripadnikov mirovnih sil,
- demonstracija prisotnosti vojske vsem vpletenim stranem in prebivalstvu v območju, odkrivanje vseh aktivnosti na terenu, ob cestah in naseljenih območjih,
- preverjanje/pregledovanje in beleženje pretoka oseb in vozil, ki so namenjena v in iz območja kontrole,
- odkrivanje ilegalnih migracij,
- organizacija cestnih blokad,
- opazovanje zračnega prostora, obalnega območja, letališč, črt prekinitve ognja in meja iz opazovalnice,
- preprečevanje tihotapljenju orožja, streliva in eksploziva,
- vsiljevanje sprejetih mirovnih sporazumov,
- zagotavljanje pravilno/dogovorjeno uporabo komunikacij tako s strani civilnih kot vojaških vozil",
- štetje (po NORDIC UN, 1996) posebnega prometa, kot so vojaška vozila, tanki, oklepni transporterji, topništvo itd.,
- opravljanje nalog na opazovalnici in kontrolnih točkah in sodelovanje z drugimi opazovalnicami in kontrolnimi točkami."

4. VODNA BOJNA SKUPINA

Koncept vodne bojne skupine (Hrvatina, 2007: 2) ... "in ostalih začasnih namenskih skupin na višjih nivojih je odgovor na proces redefiniranja funkcij in prilagajanje vojska sodobnih držav spremenjenim razmeram v mednarodni skupnosti ter novim varnostnim tveganjem in grožnjam, ki je postavil pred oborožene sile spekter novih nalog, ki presegajo klasično vlogo vojske. Nove naloge so variabilne, tako glede na stopnjo uporabe sile, kot glede svoje vsebine. Tipičen primer za to so mirovne operacije, ki jih lahko glede na stopnjo uporabe sile razvrstimo v več kategorij, v njihovem okviru pa vojaki opravljajo humanitarne, policijske in druge netipične vojaške funkcije, kar je posledica narave mirovnih operacij. T.i. nove vojne so nekakšna kombinacija klasične vojne, organiziranega kriminala in sistematičnih zločinov proti človeštvu, za kar potrebujemo pridodane elemente vojaškim enotam, da bi lahko učinkovito opravile raznovrstne naloge."

Vodna bojna skupina (Hrvatina, 2007: 2) ... "je začasna namenska skupina, ki jo formiramo v procesu bojnega oblikovanja (iz nabora sil različnih rodov) za izvedbo točno določene naloge (skupine so lahko različnih velikosti; vodne, četne, bataljonske itd. – op.a.). Znotraj skupine je opredeljeno poveljniško razmerje – poveljnik vodne bojne skupine ima operativno kontrolo (OPCON – Operative Control), po končani aktivnosti pa se pridodani elementi vrnejo v svoje formacijske enote. Bistvo uveljavljanja tega načina organiziranja sil je usklajen učinek proti sovražniku, združevanje pa povzroča učinke, ki se medsebojno dopolnjujejo ali krepijo."

Vodna bojna skupina za postavitve kontrolnih točk (in v povezavi s tem tudi opazovalnic, patroljiranja, postavljanja cestnih blokad ipd.) bi bila načeloma sestavljena iz naslednjih elementov (posamezne okoliščine lahko zahtevajo tudi drugačno sestavo sil ter uporabo vodne bojne skupine ali njenih delov glede na stopnjo nevarnosti):

- **skupina (TEAM) vojaške policije** – pri nalogah, ki zahtevajo posebna znanja ali posebna pooblastila, katera poseduje vojaška policija, pridodamo skupino ali oddelek vojaških policistov, ki bodo lahko izvedli posebno preiskavo, aretacijo (ravnanje z vojnimi ujetniki in civilnimi ujetniki...). Ponavadi, še posebej pa v zadnjih časih, enota vojaške policije uporablja tudi vojaške pse, ki so namenjeni vzpostavljanju javnega reda in miru, ter odkrivanje minsko-eksplozivnih sredstev in nedovoljenih drog. Oddelek vojaške policije sestavljajo poveljnik, šest vojaških policistov in dve vodji skupin.

Regulacijo (Drnovšek, 2006: 3) ... "urejanje in nadzor poti enote slovenske vojske, predvsem pa enote vojaške policije, izvajajo kjerkoli na bojišču. Ta naloga je stalna in se izvaja z namenom zagotavljanja varnosti premika v, skozi ali iz območja naše odgovornosti. To nalogo enote vojaške policije izvajajo s pomočjo točke za kontrolo prometa, kontrolno točko, mobilno kontrolno točko, cestno blokado, točko dostopa, zbirna območja vozil in cestni obvozi."

Pravice in pooblastila, ki jih ima vojaška policija pri postavljanju kontrolnih točk so naslednje:

- ugotavlja identiteto, napoti, vabi, privede, pridrži, omeji gibanje in odvzame prostost,
- opravlja varnostne in protiteroristične preglede, preglede prevoznih sredstev, prtljage ter objektov in njihovih okolišev, ki so posebnega pomena,

- zaseže predmete,
- uporablja prisilna sredstva,
- zbira obvestila, od oseb zahteva podatke in ugotavlja istovetnost oseb in predmetov.

Skupina/oddelek vojaške policije deluje samostojno ali podpira višji nivo druge enote in lahko izviduje in nadzoruje vojaški promet v območju odgovornosti, izvaja patroljiranje kot del zavarovanja območja, organizira točko nadzora prometa (begunci, izgubljene osebe), vzpostavi hitro zaporo ceste ali kontrolno točko (izvaja oddelek ali višje), organizira opazovalno točko, zavaruje pomemben element, objekt, vzpostavi točko zbiranja vojnih ujetnikov, izviduje območja in objekte, zagotavlja prometno zagotovitev konvojev ipd.

Naloge katere se izvajajo na kontrolni točki in vse kar je povezano s kontrolno točko lahko opravljajo vse enote slovenske vojske, ne le vojaška policija. V skladu z pooblastili in nalogami katere ima vojaška policija, pa te naloge v veliki večini opravlja vojaška policija, zaradi česar je tudi začasno pridodana vodni bojni skupini. Kot primer lahko navedem, da lahko oddelek vojaške policije izvaja patroljiranje, kot del zavarovanja območja do 30 km, organizira tri točke nadzora prometa, organizira zaporo ceste ali manjšo kontrolno točko, organizira tri opazovalne točke ipd.

- **Ženska pripadnica** za preiskavo žensk in otrok pod 14 letom starosti – če ni usposobljene vojakinje v vodu, moramo pridodati usposobljeno pripadnico, ki bo lahko opravila preiskavo žensk, saj smo v nasprotnem primeru lahko obtoženi spolnega nadlegovanja, v muslimanskih državah je temu potrebno posvetiti še posebno pozornost,
- **usposobljena oseba za pogovor (trained interrogator),**
- **prevajalec** – to je lahko vojaška oseba oz. lokalni prevajalec, pri tem pa je potrebno preveriti sposobnosti in politično pripadnost lokalnih prevajalcev, saj ima lahko to varnostne posledice, tako glede posredovanih informacij, kot fizične varnosti enote,
- **oseba za stik s civilnimi oblastmi** oz. častnik za povezavo – civilno-vojaško sodelovanje (Civil Military Cooperation – CIMIC) so aktivnosti, ki podpirajo odnose med poveljniki in nacionalno/lokalno vlado, policijo, vojsko, mednarodnimi organizacijami, v nekaterih primerih tudi z verskimi oblastmi, uspešno sodelovanje pa prinaša taktične prednosti,
- **skupina (TEAM) inženircev** – pionirjev – za čiščenje cest, postavljanje ovir, odkrivanje in nevtralizacija min, priprava prostorov za kontrolne točke, opazovalnice, priprava komunikacij za kanaliziranje prometa na kontrolno točko, pomoč pri postavitvi cestne blokade ipd.,
- in kar je najpomembnejše, **osnovna enota vodne bojne skupine je motorizirani vod,** (po novem z SKOV 8X8) - po formaciji naj bi zajemal 41 pripadnikov (plus trije pridodani elementi – po potrebi) s štirimi srednje kolesno oklepnimi vozili 8X8.

Slika 5: SKOV 8X8 na testiranju na Počku

Vir: Maja Neudauer, 26. 5.2008, Poček

Tabela 1: Organizacijska struktura MOTV z LKOV VALUK 6X6

DOLŽNOSTI	ŠTEVILO	OBOROŽITE V	OPOMBA
POVELJNIK VODA	1	AP +PI	
VPČ	1	AP+PI	
BOLNIČAR	1	PI	
VEZIST	1	AP	
POV. ODDELKA	3	AP+PI	
<i>VODJA SKUPINE</i>	3	AP	
NAMERILEC NA BOMBOMETU	2	AP	Bombomet na vozilu (40 mm)
NAMERILEC NA M2 BROWNING	2	AP	Browning na vozilu (12,7 mm)
MITRALJEZ FN MAG	2	FN MAG	
POMOČNIK NAMERILCA	2	AP	
PUŠKOMITRALJEZEC	6	MINIMI	
BOMBOMETNIK	6	AP + BOMBOMET	integriran
STRELEC	3	AP	
VOZNIK	4	AP	
SKUPAJ	36		

Vir: predavanja, ppk. Šolar, Šola za častnike, julij 2008

Tabela 2: Predlog organizacijske strukture MOTV z SKOV 8X8

DOLŽNOSTI	TEVILO	OBOROŽITEV
POVELJNIK VODA	1	AP +PI
VPČ	1	AP +PI
VEZIST	1	AP
POV. ODDELKA	3	AP +PI
<i>VODJA SKUPINE</i>	6	AP
NAMERILEC NA BOMBOMETU	1	AP + BOMBOMET 40mm
NAMERILEC NA M2 BROWNING	2	AP + BROWNING NA VOZILU 12,7 mm
MITRALJEZ FN MAG	2	MAG 7,62 mm
POMOČNIK NAMERILCA	2	AP
PUŠKOMITRALJEZEC	6	MINIMI 5,56 mm
BOMBOMETNIKI	6	AP + BOMB. integriran na puški FN 2000S
STRELEC	6	AP
VOZNIK	4	AP
SKUPAJ	41	

Vir: pridobljeno od ppk. mag. Andreja Cestnika, Šola za častnike, julij 2008

Tabeli 1 in 2 nam prikazujeta organizacijsko strukturo motoriziranega voda (MOTV) z LKOV 6X6 in SKOV 8X8. V hipotezi zaključne naloge sem si zastavila tudi primerjavo sestave voda z VALUK-i in PATRIO in tako tudi primerjavo postavljanja kontrolnih točk. Z tako organizacijsko strukturo voda, lahko iz zgornjih tabel vidimo naslednje: organizacijska struktura med obema vodoma ni bistveno različna. Sprememba, ki se pojavlja se kaže v številu moštva, ki sestavlja vod. MOTV z LKOV 6X6 sestavlja 36 pripadnikov, pri SKOV 8X8 pa je 41 pripadnikov in tri mesta za pridodane elemente, ki se popolnijo po potrebi. Gre torej za povečanje števila moštva pri slednji, in sicer za pet do osem vojakov oz. če smo natančnejši, gre za povečanje števila vodij skupin, saj jih je pri SKOV 8X8 šest, pri LKOV VALUK 6x6 pa so trije vodje skupin. Vod se pri 8X8, v primerjevi z VALUK-om, poveča za dva vojaka, ostanejo pa še tri mesta za pridodane elemente. Gre torej za povečanje vojakov v *velikosti oslabiljenega oddelka*. Iz tabel je razvidno tudi, da je oborožitev VALUKA 6X6 in SKOV 8X8 v bistvu zelo podobna.

Bistvena razlika med tema dvema voziloma pa je v *balistični in protiminski zaščiti*. Raziskave (Perovšek, 2008: 35) ..."so pokazale, da so lažja vozila, s podvozjem do 6X6 z masami manjšimi od 12 ton (LKOV VALUK 6X6 ima cca. 12 do 13 ton – op.a.), neprimerna za delovanje na bojišču. Zato se danes LKOV 6X6 uporabljajo za izvidniške naloge, delovanje vojaške policije in za zaščito transportov. Za neposredno bojevanje pa se uporabljajo vozila 8X8."

Prav zaradi navedenega pa se je Slovenska vojska morala odločiti za nakup sodobnejših in bolj zaščitenih vozil, saj se bo verjetno zahtevnost nalog, ki jih opravljajo slovenski vojaki na tujem povečala.

Če primerjamo obe vozili (iz Kolesna oklepna vozila, 2008) ugotovimo, da po STANAG-u 4569, ki določa stopnjo zaščite oklepnih vozil, SKOV 8X8 zagotavlja zaščito pred izstrelki kalibra do 14,5 mm, najvišja možna, to je četrta stopnja (STANAG 4569), pa je protiminska zaščita, ki zagotavlja zaščito posadke v primeru, ko pod vozilom pride do detonacije do 10 kilogramov eksploziva ali protitankovske mine. Pri vozilu LKOV VALUK 6X6 pa je stopnja protiminske zaščite prva, to je najnižja, in varuje pred eksplozijami ročne bombe in pred eksplozijami manjših eksplozivnih teles kjerkoli pod vozilom. Balistično zaščito, ki jo nudi VALUK pa je do kalibra 5,56 mm oz. pogojno do 7,62 mm.

Pri sestavi vodne bojne skupine lahko sodelujejo še:

- **par ostrostrelcev** – ostrostrelci so zaradi posebnosti urbanega bojišča koristni pri odkrivanju in nevtralizaciji nasprotnikovih ognjenih položajev ter nasprotnikovih ostrostrelcev, ki povzročajo veliko žrtev in velik psihični učinek na delovanje vojakov, poleg tega so zelo uporabni tudi v mirovnih operacijah, še posebno pri situacijah, ki vključujejo talce,
- **pripadniki obveščevalne službe** – pridobivajo obveščevalne podatke o objektih in osebah, identificirajo in zaslišijo zadržane osumljene osebe, njihovo število pa je odvisno od pričakovanega števila osumljenih oseb, pripravljajo obveščevalna poročila na terenu oz. o območju, ki je v odgovornosti enote, na podlagi katerih se poveljujoči odločajo o razmestitvi sil ipd. Naloge (Unger et. al., 2004: 206) ..."obveščevalne dejavnosti so torej zbiranje in analiziranje vseh podatkov, ki so nujni za celovito sliko nekega območja ter za pravilno oceno stopnje ogroženosti mirovnih sil in lokalnega prebivalstva."

- **helikopterske enote** – vizualno in fotografsko izvidovanje iz zraka, prevoz enot ipd.,
- **IED team (Improvised explosive device team)** – skupina za odstranjevanje improviziranih min in min presenečenja,
- **QRF – Quick Reaction Force (Sile za hitro posredovanje)**, ki pomagajo moštvu na kontrolni točki v primeru napada ali pri iskanju pobeglih iz KT, za postavitve cestne blokade ter v drugih primerih, ko se pojavi potreba po teh silah.

5. NAČRTOVANJE NADZORNIH TOČK (OPAZOVALNIC, CESTNIH BLOKAD IN KONTROLNIH TOČK)

Kontrolne točke so pogosto lokacije kjer obstaja velika verjetnost ogrožanja, kar morajo poveljujoči zato upoštevati pri načrtovanju postavitve in določanju lokacije samih kontrolnih točk, in ne nazadnje tudi opazovalnic in cestnih blokad. ROE¹ (pravila delovanja - Rules of Engangement) morajo zato biti jasne vsem sodelujočim enotam, hkrati pa tudi fleksibilne narave tako, da se lahko uporabijo na pravilen način v potencialno nastalih situacijah, ki niso v naprej predvidene.

Načrtovanje postavitve kontrolnih točk in s tem v povezavi tudi opazovalnic, je v veliki meri odvisno od pridobljenih obveščevalnih podatkov, stanja na območju odgovornosti in ne nazadnje tudi od lokacije, kjer se bo le-ta nahajala in koliko moštva (velikost bojne skupine), SKOV 8X8 ali drugih prevoznih sredstev ter materialnih sredstev bo potrebno zagotoviti za uspešno izvršitev naloge. Tudi zemljišče po katerem se bomo premikali in kje bomo postavljali kontrolno točko, cestno blokado ali opazovalnico je potrebno vzeti v uvid in je zelo pomemben faktor postavljanja kontrolnih točk, ker nam zemljišče samo narekuje kje je možno izvesti premikanje enot zaradi same narave zemljišča, ki ga ni mogoče neomejeno spreminjati oz. se ga da le malo prilagoditi glede na smer premikanja. V tem primeru bomo lahko uporabili inženirske enote, ki so del vodne bojne skupine in, ki nam bodo uredile in pripravile komunikacije za premik in delo.

Pri analizi situacije in načrtovanju naloge je zaradi tega potrebno upoštevati faktorje **METT-T (Mission, Enemy, Troops available, Terrain (OCOKA), Time)**. Gre torej za analizo naloge, ki zajema naslednje:

MISSION / NALOGA

- Kaj je potrebno narediti,
- kdo bo to naredil,
- kdaj, kje, zakaj in kako bomo to naredili,
- kaj je cilj oz. kaj želimo s tem doseči.

ENEMY / NASPROTNIK

- Preučiti obveščevalno poročilo in oceniti možne nasprotnikove sposobnosti in aktivnosti.

¹ ROE- Pravila (Škerbinc et. al., 2007: 309) ..."delovanja sestavljajo navodila pristojnih vojaških poveljstev, ki določajo pogoje in omejitve, pod katerimi se vojaške enote vključijo v oborožen spopad z nasprotnimi silami ali ga nadaljujejo. Zajemajo zahteve mednarodnega vojnega prava, operativne potrebe in politične dejavnike pri prehodu iz mirnega stanja v izvajanje bojnega delovanja in obratno. Te zahteve so tudi temeljni vir, ki ga poveljniki uporabijo pri prenosu pravnih, diplomatskih, političnih in vojaških usmeritev svojim enotam v času priprav za posredovanje v kriznih situacijah."

✚ TERRAIN / ZEMLJIŠČE

➤ Določiti širšo lokacijo nadzora in postavitve OP, CB, KT.

Določiti širšo lokacijo KT in zbirnega območja vozil. Pri tem je potrebno uporabiti metodo **OCOKA** in z njo določiti:

O - OBSERVATION - opazovanje in območje ognjenega delovanja...

C - COVER - kritje; gozd, močvirje, grmovje, drevesa...

O - OBSTACLE - ovire ; podrta drevesa, jarki, vrtače...

K - KEY TERRAIN - ključni objekti na zemljišču; steze...

A - AVENUES OF APPROACH - poti oz. smeri dostopa...

Gre torej za to, da, ko bomo enoto poslali v nalogo, mora biti izbrano tako zemljišče, da bo enota med samim premikom lahko opazovala okoli sebe in se ščitila z ognjenim delovanjem v primeru napada, zasede ipd., da si ne bomo izbrali takega zemljišča, kjer bi sami sebe kanalizirali v neko npr. dolino, kjer se ne bi mogli izmakniti v primeru zasede, srečanju z sovražno naravnano patruljo ali v primeru drugega stika s sovražnikom.

✚ TROOPS / NAŠE SILE

Določiti je potrebno:

- kako velika enota je potrebna za izvedbo naloge (celotna VBSK, vod, ali samo oddelek), kakšno območje lahko pokrivajo ipd.,
- ali so pripravljeni in usposobljeni za izvedbo naloge (koga je potrebno dodatno vključiti, ali imamo znotraj VBSK ta element) in
- MTS in opremo ter obroke prehrane za čas izvajanja naloge.

✚ TIME / ČAS

Določiti je potrebno:

- koliko časa je potrebno, da vodja aktivnosti seznanjeni podrejene z nalogo, čas prihoda na lokacije in koliko časa je potrebno za vzpostavitev KT, OP, CB,
- kdaj je potrebno pričeti z nalogo,
- koliko časa se bo naloga izvajala,
- vrstni red izmen, če je potrebno in
- čas počitka.

✚ Določiti širše območje delovanja oz. vzpostaviti KT, OP in CB.

✚ Določiti koordinate mesta za izvedbo naloge, pot premika oz. t.i. MARCH ROUTE..

✚ Določiti način poročanja in prenosa informacij do nadrejenega.

5.1. Priprava in delo na opazovalnici

Z vidika (Prosen, 2007: 16) ..."varčevanja z moštvom in sredstvi je priporočljivo, da kombiniramo kontrolno točko in nadzorno postajo tako, da zunaj območja nadzorne postaje postavimo kontrolno točko v notranjosti pa nadzorno točko. Pri tem mora biti nadzorna točka zmožna nadzorovati in varovati kontrolno točko."

Enota mora (po Nordcaps, 2002: 15) poznati tipe, funkcijo in značilnosti postavitve opazovalnic ter mora biti usposobljena za pravilno in natančno poročanje nadrejenim. Opazovalnice so lahko vkrcne ali izkrcane narave ter stacionarne ali mobilne.

Načela, ki se morajo upoštevati pri delu na opazovalnici so:

- išči in opazi,
- poslušaj in sliši,
- razumi, kaj opazuješ,
- poročaj kaj si opazil.

Pravilno in natančno poročanje je pomembna funkcija opazovanja na kontrolnih točkah in opazovalnicah.

Pri pripravi poročil, je ključnega pomena:

- da vsebujejo le točne in preverjene trditve o dejstvih,
- da so nejasne zaznave navzkrižno preverjene,
- da je vsebina jasna in natančna, brez dvoumnosti,
- da so, če je to mogoče, prešteta letala, vozila in osebje, še preden je poročilo izdelano.

Poznamo (Unger et. al., 2004: 216) ..."stalne opazovalnice, ki delujejo 24 ur na dan in imajo radijsko in žično povezavo vzpostavljeno ves čas. Označene so z zastavami in oznakami ZN ter misije. Opazovalci lahko zapustijo opazovalnico le, če to določi poveljnik enote za ohranjanje miru ali če sta njihovo življenje in delo v nevarnosti. Začasne opazovalnice pa so opazovalnice, kjer je moštvo prisotno le kakšen dan ali noč. Tudi tukaj je ves čas vzpostavljena žična zveza, ni pa telefona ali radijskih zvez."

5.1.1. Moštvo na opazovalnici

Z (Ivanc, 2006: 6) ..."opazovalnice lahko opazuje posameznik ali skupina opazovalcev. Število opazovalcev je odvisno od naloge in vremenskih pogojev. Načeloma so na opazovalnici od trije do šest vojakov oz. lahko tudi celoten oddelek (kar je spet odvisno od tega za kakšno opazovalnico gre, ali za stacionarno ali mobilno, ter tudi od drugih dejavnikov – op. a.). Če je opazovalnica sestavljena iz treh vojakov, si naloge razdelijo in sestava moštva je naslednja: opazovalec, poročevalec – kurir – vezist, poveljnik opazovalnice – opazovalec. Poročevalec, opazovalec in poveljnik opazovalnice se med seboj izmenjujejo, saj je naloga opazovalca zaradi zahtev po koncentraciji zelo utrudljiva. Če je opazovalnica sestavljena iz petih do šestih vojakov, je sestava moštva naslednja:

- poveljnik opazovalnice (vodi dnevnik opazovanja),
- poročevalec – kurir (vezist),
- trije opazovalci (eden opazuje, druga dva počivata)."

Moštvo na opazovalnici (po NORDIC UN, 1996: 20) se navadno menjava na 24 ur. Druga možnost je, da so izmene na OP le podnevi ali ponoči. Ponoči morata biti na OP vsaj dve osebi. Medtem ko ena opazuje območje, druga počiva. V odročnih krajih ali če so razmere v opazovanem območju precej napete, je potrebno zaradi varnosti in same naloge opazovanja OP popolniti z več osebja. Dolžnost na OP za posameznika ne sme presegati štiri ure podnevi in dve uri ponoči.

Ko (Škerbinc et. al., 2006: 304) ..."se izvede zamenjava, se opravi tudi pisna primopredaja sredstev. V primeru nenamernega proženja orožja na opazovalnici njen poveljnik o tem takoj poroča na poveljniško mesto in izdela pisni zapisnik o okoliščinah dogodka (podrobni postopek mora biti določen s standardnimi operativnimi postopki). Naloga opazovalnice je, da poroča o premikih vojaških sil sprtih strani, vključno z vrsto enote, s časom, smerjo in z vsemi drugimi informacijami, ki so preverjene in potrjene; streljanju, nasilnem ravnanju ali grožnjah mirovnim silam ali civilistom; vsakršnem izboljševanju obrambnih položajev katerekoli od sprtih strani; vsakem neodobrenem preletu vojaškega ali civilnega letala, skupaj s smerjo, časom, z vrsto in s pripadnostjo; vsaki kršitvi mirovnega sporazuma."

Slika 6: Opazovalnica z vsemi zmogljivostmi

Vir: Nordic UN taktični priročnik, 1996: 37)

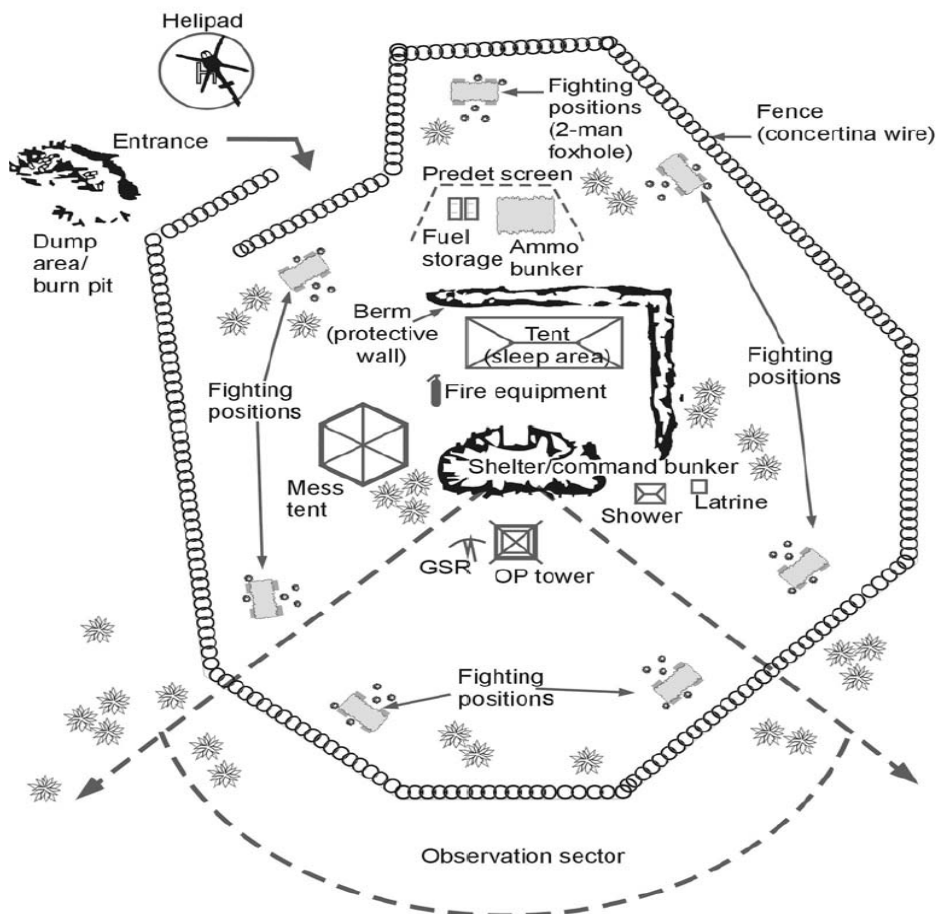
Sliki 6 in 7 nam prikazujeta stalno opazovalnico z vsemi zmogljivostmi, ki je ograjena z žičnimi ovirami (cca. 50 m od opazovalnice zaradi dometa ročnih bomb) ter ima 360°

zavarovanje, položaje oz. zaklone v primeru napada za vojake, zaklonilnike za vozila - SKOV 8X8 ali druga vozila). Imata tudi prostor za počivanje, skladišče za gorivo in strelivo, kuhinjo ipd.

Položaj (Škerbinc et. al., 2006: 304) ..."opazovalnice se določi glede na zagotovitev maksimalne vidljivosti okoliškega območja in na možnosti zagotovitve zvez in obrambe. Vse lokacije so zapisane in vsako njihovo spremembo mora odobriti poveljnik. Dostop do njih je dovoljen samo pooblaščenim osebam. Za vso orožje, strelivo in opremo na opazovalnici so odgovorni vojaki."

Izgradnja (po SBCT Infantry rifle company, 2003: 8-2) in posedanje opazovalnic je zahtevna naloga, katero mora izvršiti enota z namenom izvajanja nadzora nad določenim področjem. Vsaka opazovalnica se vzpostavi za določen čas in namen. Opazovalnice morajo biti integrirane v posredni in neposredni ognjeni sistem ter v splošni opazovalni-nadzorni sistem.

Slika 7: Stalna opazovalnica

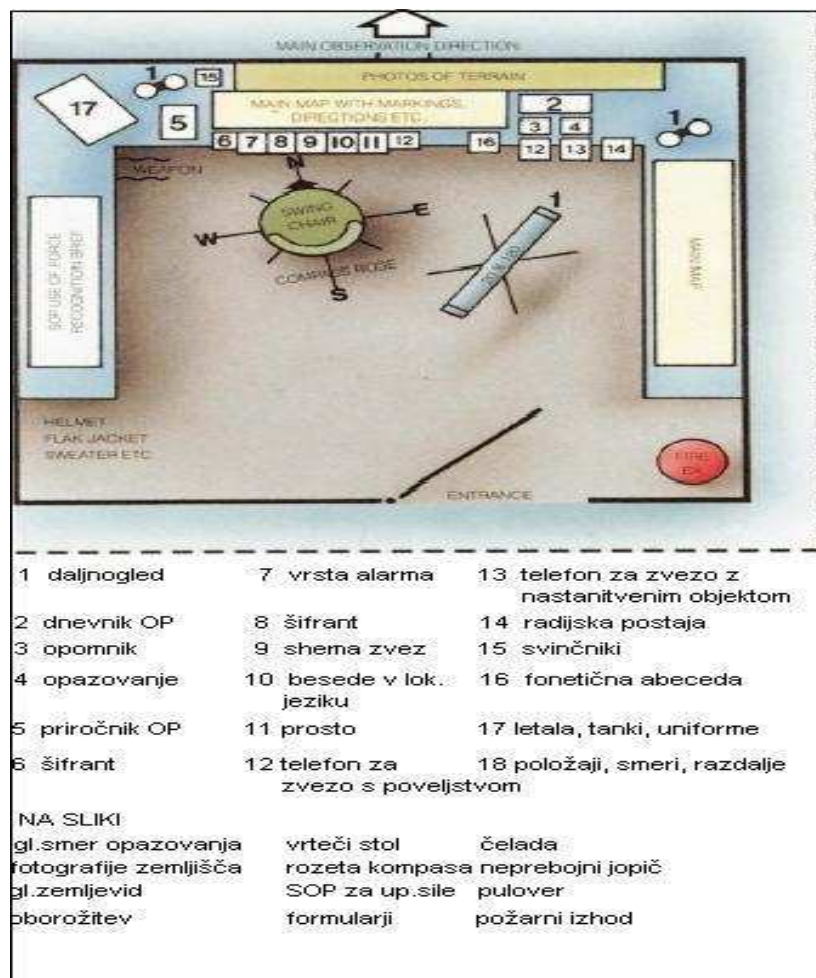
Vir: FM 3-21.11, str. 18-13

Slika 8: Opazovalnica OZN

Vir: http://en.wikipedia.org/wiki/Attacks_on_United_Nations_personnel_during_the_2006_Lebanon_War, 18. 8. 2008 (UN observation post in southern Lebanon in Khiyam)

Slika 9: Opazovalnica in materialna sredstva na njej

Vir: Nordic UN taktični priročnik, 1996: 38)

Slika 9 nam prikazuje materialno-tehnična sredstva, ki so potrebna pri izvajanju nalog z opazovalnice. Prav tako so naštetih dokumenti, ki se izpolnjujejo na podlagi opazovanj.

5.2. Priprava in delo na kontrolni točki

Kontrolne točke so namenjene nadzoru premikov osebja in vozil na različnih vrstah komunikacij (ceste, pešpoti in smeri premika).

Kontrolna točka je postavljena z namenom opazovanja in kontroliranja/pregleda vkrcanega ali izkrcanega prometa oz. oseb. Vod in ostali elementi vodne bojne skupine morajo postaviti kontrolno točko na določenem mestu, ki bo zadostil pogojem za postavitve premične ali stalne kontrolne točke.

Enota mora biti usposobljena postaviti in upravljati kontrolno točko v različnih kriznih situacijah in biti zmožna opravljati preglede oseb in vozil, poznati mora možnosti in nevarnosti za eskalacije na območju odgovornosti, poznati osnovne pravne postopke ipd.

Vojak mora biti seznanjen z tipom kontrolne točke in njegovim namenom (Education and training..., 2005: 1-E-2):

- "biti mora usposobljen za opravljanje zadolženih nalog,
- pripravljen pravilno odzvati se na različne situacije, ki se lahko pojavijo na sami kontrolni točki,
- poznati mora delo na cestni blokadi,
- usposobljen za pregled oseb in vozil,
- usposobljen za odziv v primeru evakuacije žrtev (CASEVAC – Casualty Evacuation),
- pozna dokumente in identifikacijske kartice, ki jih nosi vojska in civilno prebivalstvo,
- seznanjen mora biti z osebami, ki so na seznamu iskanih oz. tiralice, kriminalcev...,
- pozna osnovno frazologijo na območju odgovornosti,
- pozna ROE (Rules of Engagement) in način ter pravilno uporabo strelnega orožja v primeru ogroženosti,
- poznati sisteme alarmiranja in postopke ob njih."

Poveljujoči na kontrolni točki mora (Education and training..., 2005: 1-E-3):

- "poznati osnovne principe postavitve, organiziranja in upravljanja kontrolnih točk,
- poznati seznam nujne opreme in materiala za upravljanje kontrolne točke (oprema in dokumentacija),
- znati mora poveljevati in opravljati nadzor na kontrolni točki,
- pozna načela, splošna pravila in navodila o opravljanju pregleda oseb in vozil,
- pozna načela tehnik preiskovanja,
- pozna sisteme alarmiranja,
- je seznanjen z možnostmi in nevarnostmi eskalacij v območju odgovornosti,
- je v vlogi poveljujočega v primeru ogrožanja enote in mora biti seznanjen načinom uporabe strelnega orožja."

5.2.1. Taktične usmeritve in načrtovanje kontrolnih točk

Poznamo torej več vrst kontrolnih točk, toda ne glede na vrsto kontrolne točke mora biti povsod zagotovljeno, da se postavijo ovire za upočasnjevanje prometa, predel za preiskovanje

oseb in vozil, varovanje in zakloni v primeru odvrnitve napada, prostor za zadrževanje, razsvetljava za nočno delovanje ter enote za preprečitev pobega oseb, vozil ipd. Navedeno opisujem tudi v tekstu v nadaljevanju kjer natančneje pojasnujem taktične usmeritve za načrtovanje kontrolnih točk. Tekst, ki ga navajam je mogoče videti tudi na slikah v nadaljevanju.

5.2.1.1. Zavarovanje.

Biti mora dovolj prostora za enoto, katera varuje kontrolno točko. Lokacija kontrolne točke je dobro znana in zato dober cilj. Varovanje je razporejeno na obeh straneh kontrolne točke in dovolj vstran od prostora namenjenega pregledu vozil in oseb. Njihov namen je nadzor in zgodnje opozarjanje o dogajanju pred in okrog kontrolne točke. Del zavarovanja zajem tudi enota za hitro posredovanje - QRF (Quick Reaction Force). Kontrolna točka je izpostavljena več različnim vrstam napadov, zato mora biti QRF enota usposobljena in pripravljena na napade. Uporaba QRF mora biti koordinirana. QRF mora imeti poseben prostor na kontrolni točki. (po SOP-ju 10. MOTB).

5.2.1.2. Izdelava in položaj kontrolne točke.

Obstaja veliko število možnosti izdelave kontrolnih točk, odvisnih od opreme, zemljišča in lokalnega vpliva. Splošna kontrolna točka ima ločen prostor za sprejem, čakanje vozil, prostor za pregled vozil, prostor za pridržanje oseb in shranjevanje stvari in prtljage, poveljniško mesto, administrativni prostor za vodenje postopkov.

Zaradi nevarnosti samomorilcev – bomb se območje pregledov nahaja stran od poveljniškega mesta in administrativnega prostora, ter je zavarovano za primer eksplozije, delovanje ostrostrelskega ognja in opazovanja. Najboljša rešitev je, da se to območje nahaja na drugi strani ceste kontrolne točke in je tako popolnoma ločeno od ostalega dela kontrolne točke. (po SOP-ju 10. MOTB).

5.2.1.3. Glavni objekt – poveljniško mesto in administrativni prostor

Šotor - kontejner mora biti od ceste oddaljen od 15 m do 30 m, vendar na oddaljenosti, da se stražar in oseba, ki vodi postopek slišita. Mora biti neprebojen za orožja kalibra do 12,7 mm. Imeti mora odprtine, ki imajo nameščene mreže proti ročnim bombam, skozi katere se lahko ognjeno deluje v krogu 360°, še posebej v smeri ceste. Vhod v šotor mora biti zavarovan proti delovanju eksplozij – ročnih granat². (po Nordcap PSO, 2002: 37).

Pripravljen mora biti tudi prostor za nudenje prve pomoči (zdravstveno osebje). V primeru mobilne kontrolne točke se poveljniškega šotora ne postavlja, saj se mora taka točka hitro postaviti in tudi hitro premakniti na novo lokacijo.

5.2.1.4. Ovire / bodičasto žico

... ali "končertino" razvijemo okrog KT, pri tem pa pustimo prehod do glavnega objekta. Vhod v glaven objekt mora biti v smeri opazovanja podpornega orožja ali pušk, višina žice na nižja od linije opazovanja. Žico postavimo tudi ob celotni dolžini ceste (z obeh strani) ter

² To naredimo tako, da okrog objekta pod kotom napnemo maskirne mreže, okrog objekta pa izkopljemo kanal v katere se skotalijo morebitne ročne bombe.

okrog zunanjega dela kontrolne točke. S tem preprečimo sovražnim osebam, da bi prišle v območje KT s strani in v njej delovale. (po Nordcap PSO, 2002: 37).

5.2.1.5. Zapornica

... mora biti dovolj dolga in težka ter pravilno obtežena. S tem dosežemo, da ko bomo potegnili vrv, ki je pripojena nanjo, se bo ta sprostila in se spustila na svoje mesto (padla k tlem). S tem bomo zaustavili promet v KT brez, da bi se izpostavili. (po Nordcap PSO, 2002: 37).

5.2.1.6. Prostor, kjer se osamijo zaustavljena vozila

(po Nordcap PSO, 2002: 37)

...in, ki je ločen od ceste, mora biti ograjen z bodičasto žico. Pri tem je potrebno paziti, da nista uvoz in izvoz ograjena. Na izvoz pa namestimo sredstvo za zaustavljanje vozil – ježe, ki jih lahko razpnemo čez cesto. Nameščeni morajo biti tako, da se jih ne vidi, v primeru nuje pa jih s potegom vrvi razpnemo čez cesto.

Z namenom zmanjševanja hitrosti vozil, ki vozijo proti KT namestimo masivne bloke ali španske jezdece. Ti morajo biti postavljeni tako, da vozilo ne more pripeljati v območje KT s polno hitrostjo, ampak mora ob uvozu zavijati iz leve proti desni in obratno. To vožnjo vozila bi lahko primerjali s formacijo modificiranega klina pri patroljiranju. Ti masivni bloki pa morajo biti postavljeni dovolj blizu tako, da vozilo zavije v drugo stran približno 60°-90° glede na smer uvoza.

Lahko se pripravi predvarnostno območje, ki je lahko umetno ustvarjeno ali s pomočjo naravnih ovir in, ki prisiljujejo pešce in vozila, da ne morejo obiti kontrolne točke, postavi se nadzor in blokada tudi na drugih poteh v neposredni bližini kontrolne točke, pripravi se prostor za preiskavo ljudi (ženske lahko preiskujejo le vojakinje, postavi se tudi večjezikovne table na celotnem območju kontrolne točke, npr.:

- POZOR, PRIPRAVI SE NA USTAVITEV (25-50m),
- UN CHECKPOINT, PRIPRAVI SE NA USTAVITEV, IMEJ PRIPRAVLJEN OSEBNI DOKUMENT,
- STOJ, UPOŠTEVAJ NAVODILA,
- OBMOČJE PREISKAVE VOZIL ipd.

Na KT ali **prostor za pregled** lahko zapelje le po en avtomobil. Druga vozila morajo z ugasnjenim motorjem čakati vsaj 40 do 50 metrov izven KT, ter morajo biti ves čas pod nadzorom. Na znak pripadnikov mirovnih sil v KT lahko naslednje vozilo prižge motor in čisto počasi zapelje naprej za pregled.

Na prošnjo osebja mirovnih sil voznik in potniki pokažejo svoje identifikacijske dokumente. Prijazno jih je treba pozvati, da izstopijo iz vozila. Potnike je treba s spremstvom odpeljati na drug prostor, vsaj 5 metrov od vozila, kjer morajo ostati pod nadzorom zavarovanja KT vse do konca pregleda vozila. Še preden potniki zapustijo vozilo, voznik odpre vsa vrata, prtljažnik in sprednji pokrov motorja. Stari ljudje in majhni otroci lahko ostanejo v vozilu.

5.2.1.7. Obrambni položaji

Obrambni položaji za enoto velikosti oddelka morajo biti zgrajeni v notranjosti območja KT. Če je možno jih zgradimo nad nivojem ceste in bočno, tako, da na cesto gledamo z višine. Oddaljenost od ceste ne sme biti večja od 60 m in ne manjša od 30 m. Paziti je potrebno, da so zgrajeni tako, da v primeru potrebe pridemo do njih prikrito. Ne smemo pa pozabiti na zaklonjene položaje za oklepne transporterje. Za njihovo varovanje zgradimo močna gnezda, ki so od transporterjev oddaljena 10 m do 15 m. Namen teh gnezd je, da bi varovali transporterje pred protioklepni izstrelki. Za potrebe dela v nočnem času namestimo močne reflektorje, ki ne smejo motiti osebja KT. Dobro je da so nameščena na način, da zaslepijo voznika vozila v območju KT, ker s tem ta ne vidi dobro, kaj se dogaja v območju, nasprotno pa osebje dobro vidi dogajanje v vozilu. Navadno pred vstopom v KT namestimo opozorilno tablo na kateri je ukaz, da voznik ugasne luči na vozilu. (po Nordcap PSO, 2002: 38).

Vojaška vozila morajo biti postavljena ob cesti vendar v vidnem polju vozila, ki se približuje. Vojaško vozilo mora biti v nizkem položaju oziroma za prsobranom ter zaščiten z ožjim varovanjem moštva na kontrolni točki. Imeti mora možnost ognjenega delovanja na vozila, ki skušajo s silo prebiti kontrolno točko. Na cestišču morajo biti nameščene ovire, ki usmerjajo vozila v prostor za preiskavo. Ob tem mora biti vozni pas za vozila in konvoje, ki lahko z dovolilnico nemoteno nadaljujejo pot (po SBCT Infantry rifle company, 2003: 8-14).

5.2.1.8. Moštvo

Število vojakov je odvisno od gostote prometa in vrste kontrolne točke. Velja načelo, da večjo kontrolno točko lahko upravlja vod, manjšo in ne preveč prometno kontrolno točko pa oddelek. V primeru možnosti pregleda oseb so potrebni tako moški kot ženske za izvedbo teh pregledov. Potrebni ločeni prostori za ženske. Načeloma poveljnik kontrolne točke zagotovi podčastnika zadolženega za pregled oseb in vozil. Na kontrolni točki se načeloma nahajajo predstavniki lokalne policije in prevajalec. (po SOP-ju 10. MOTB).

5.2.1.9. Materialno tehnična sredstva namenjena pregledu in nadzoru

Sredstva (Drnovšek, 2007: 14) ... "in oprema, ki se uporablja na KT poleg osebne oborožitve in sredstev zaščite (neprebojni jopič, čelada, plinska maska):

- maskirna sredstva,
- naprave za nočno opazovanje (nočni daljnogledi...),
- detektor za odkrivanje šumov (grafon),
- močne reflektorje za osvetlitev ali zaslepitev,
- daljnoglede,
- megafon, diktafon (za kratko izpraševanje),
- fotografski aparat,
- kemično plinska sredstva za onesposobitev nasprotnika (solzivec, dimne bombe,...),
- sredstva zvez, s katerimi zaseda vzdržuje vezo s centrom, morebitnimi drugimi kontrolnimi točkami ali med posamezniki ali skupinami v sami zasedi (opazovalcem), (med seboj se policisti večinoma sporazumevajo s signali ali pa celo s signalnimi raketami v primeru izmika, odpora)."

Priporočene so naprave za zgodnje opozarjanje – alarmiranje. Dober nadzor se lahko izvaja s helikopterji. Načeloma je prisoten oz. usposobljen vojak za vozila, kateri zahteva sredstva potrebna za pregled. (po SOP-ju 10. MOTB).

Sredstva (Drnovšek, 2007: 14) .."in oprema, ki se poleg predpisane opreme patrolje vojaške policije, uporabljajo na KT so še:

- žica za oviranje,
- zapornica ali druga ovira za blokado ceste (jež),
- znaki, ki označujejo in opozarjajo voznike na KT, postavljeni vzdolž poti in svetilka z nastavki,
- sodi, španski jezdecipd.,
- kot zelo uspešna se je na KT pokazala uporaba službenega psa, primerno usposobljenega za odkrivanje eksplozivnih in drugih prepovedanih sredstev."

5.2.1.10. Sredstva zvez.

Potrebna so interna in zunanja sredstva zvez oz. povezav. Poveljnik mora biti v povezavi z vojaki pri delu na kontrolni točki in nalogah izven kontrolne točke (cestno blokado...) ter z nadrejenim poveljstvom. (po SOP-ju 10. MOTB).

Znotraj same kontrolne točke se lahko dogovorijo tudi za komunikacijo s pomočjo določenih signalov.

5.2.1.11. Pravna podlaga.

Enota na kontrolni točki mora dobro poznati svoja pooblastila in odgovornosti. Načeloma jih pripravi poveljnik enote oz. pravni svetovalec pred pričetkom izvedbe naloge. (po SOP-ju 10. MOTB).

5. 2. 2. Koraki naloge in prikaz ukrepov postavitve kontrolne točke z vodom in ostalimi elementi vodne bojne skupine

(po ARTEP – oddelek/vod v organizaciji kontrolnih točk)

1. Poveljujoči pridobi ali zahteva od nadrejenega informacije o trenutni situaciji, karte, frekvence za sredstva zvez, SITREP (situacijsko poročilo – Situal Report) in ostale uporabne informacije iz različnih virov.

2. Poveljujoči sprejme OPORD (bojno povelje – Operational Order) ali FRAGO (dopolnilno povelje – Fragmental Order) in vodu po sredstvih komuniciranja ali drugih taktičnih sredstvih izda WARNO (pripravljalno povelje – Warninig Order).

3. Poveljujoči izvede načrtovanje v skladu s postopki vodenja in poveljevanja:

- a. Izvede izvidovanje terena na karti ali digitalnem prikazu terena.
 - (1) Določi možne lokacije nadzorne točke, če ni določeno s strani nadrejenega poveljstva.
 - (2) Določi verjetne smeri prihoda sovražnika.
 - (3) Označi verjetne točke izkrcanja.
- b. Potrди namen KT.
- c. Odloči se, ali bo KT začasnega ali stalnega tipa.

- d. Premisli o potrebnih silah za izvršitev naloge.
 - (1) Zahteva civilno policijo, VP (vojaško policijo) in prisotnost pripadnic za potrebe pregleda žensk, če je to mogoče oziroma uporabno.
 - (2) Zahteva dodatno podporo za učinkovito vzpostavitev in delo KT (npr. inženirska podpora, ekipo z vojaškim psom, luči...).
- e. Načrtuje in koordinira posredno ognjeno podporo, če je potrebna.
- f. Določi učinke neposrednega ognja, če je to sploh primerno.
- g. Organizira delovanje voda kot je za izvršitev naloge potrebno in/ali kompenziranje bojnih izgub.
 - (1) Določi skupine za zavarovanje.
 - (2) Določi skupine za preiskavo vozil.
 - (3) Določi skupine za preiskavo oseb.
 - (a) Uporabi osebje civilnih oblasti ali pripadnice za preiskavo ženskih oseb, če je to potrebno oziroma uporabno.
 - (b) Zagotovi, da se pripadniki zavedajo posebnih zahtev pri preiskavah oseb, upoštevajoč lokalno kulturo in običaje (ženske, vera ...).

4. Poveljujoči z nadrejenim poveljstvom koordinira podrobnosti glede uporabe rezervnih sil. Poveljujoči minimalno naredi vsaj sledeče:

- a. Potrdi rezervne radijske frekvence, klicne znake in razpoznavne signale.
- b. Identificira povezovalne točke z rezervnimi silami na KT.
- c. Potrdi povezovalne postopke.
- d. Potrdi postopke prevzema dolžnosti.
- e. Potrdi postopke prenosa informacij.

5. Poveljujoči posreduje digitalna poročila (če jih ima), osnutke in ostale povezane informacije vsakemu oddelku, da so nenehno informirani o situaciji.

6. Poveljujoči izda povelja in navodila, ki vključujejo tudi ROE in ROI³.

7. Vod izvaja urjenje postopkov:

- a. Ponovi posebne omejitve pri uporabi strelnega orožja v primerih ustavljanja vozila ali osebe, ki ne upošteva navodil o zaustavitvi.
- b. Uri preiskavo oseb in vozil.
- c. Uri tehnike zasliševanja.
- d. Uri pregled dokumentov.

³ ROI (Rules of Interaction – pravila ravnanja) - Ta pravila (Škerbinc et. al., 2007: 309) ..."poosebljajo človeško naravo stabilizacijskega delovanja. So temelj uspešnih odnosov s številnimi skupinami in posamezniki, ki igrajo pomembno vlogo na območju delovanja. Pravila ravnanja obsegajo vrsto sposobnosti medosebnega komuniciranja, kot na primer prepričevanje in pogajanja. Te sposobnosti so orodje, ki ga posamezni vojak lahko uporabi, ko se sooči z netradicionalnimi oblikami groženj, ki prevladujejo v stabilizacijskem delovanju. Netradicionalne grožnje lahko izhajajo iz političnih trenj, različnih kultur ali konfliktnih ideologij. Jasna pravila ravnanja na ta način povečujejo vojakovo sposobnost preživetja v takšnih situacijah. Temeljijo na pravilih delovanja za posamezno operacijo, na splošni vojaški in nacionalni kulturi ter na splošnih pravilih ravnanja, predpisanih s strani Organizacije združenih narodov. Prilagojena morajo biti za posamezno regijo, kulturo ali populacijo, kjer se delovanje izvaja. Tako kot pravila delovanja so tudi pravila ravnanja lahko učinkovita le, če jih vsi vojaki razumejo in so jih tudi praktično urili."

- (1) Zahtevani dokumenti so na voljo.
 - (2) Dokumenti so veljavni in primerni za območje delovanja.
 - (3) Dokumenti niso ponarejeni.
- e. Uri aretiranje in pridrževanje civilistov v skladu z ROE, ROI in navodili naloge.
 - f. Uri postopke zasega tihotapljenega blaga.

8. Poveljujoči izda FRAGO (po potrebi), ki je rezultat ugotovitev ugotovljenih med urjenjem postopkov.

9. Poveljujoči in izvidniški element izvede izvidovanje (v skladu z razpoložljivim časom):

- a. Vnese kontrolne točke v naprave za določanje položaja za lažjo navigacijo.
- b. Izbere točno mesto KT.

(1) Pazi, da KT ni vidna od daleč, zaradi česar se ji bodo vozila lahko izognila.

Najboljša mesta postavitve KT so tuneli, podvozi, mostovi, ostri ovinki in nenadni spusti ceste.

(2) Pazi, da KT ni postavljena tako, da bo predstavljala preveliko presenečenje za voznika in mogoče ne bo sposoben pravočasno ustaviti vozila.

- c. Postavi zavarovanje mesta KT, če je to potrebno.
- d. Ponovno preveri in dopolni obveščevalne podatke.
- e. Na mestu KT pusti ekipo zavarovanja/opazovanja.
- f. Vrne se na mesto, kjer se nahaja preostanek voda.

10. Poveljujoči prilagodi načrt glede na novo pridobljene obveščevalne podatke.

11. Poveljujoči posreduje posodobljena digitalna poročila (če jih ima), osnutke in ostale povezane informacije.

Enake operativne procedure se uporabljajo pri vzpostavitvi začasne (hasty) kot tudi stalne (deliberate) KT, vendar pa zahteve naloge narekujejo operativni čas in trajanje KT. Omejen čas lahko od poveljnika zahteva prilagoditev vzpostavitve in delovanja KT. Ne glede na vse pa je najpomembnejša varnost vojakov, ki delujejo na KT. Zato mora vod v skladu z razpoložljivim časom nenehno izboljševati in utrjevati KT, da bi s tem povečal varnost in operativno učinkovitost.

12. VBSK se premakne in zasede območje vzpostavitve KT:

- a. Vnese kontrolne točke v naprave za določanje položaja (POSNAV – Position Navigation) za lažjo navigacijo.
- b. Razmesti elemente KT tako, da se lahko njihovi položaji medsebojno (ognjeno) podpirajo.

13. Vod izdela KT:

- a. Preko ceste postavi ustrezne ovire, s čimer lahko ustavi ali upočasni promet.
- b. Ovire med seboj toliko razmakne, da lahko učinkovito regulira število vozil na mestu za pregled vozil in oseb.
- c. Uredi pot/cesto za tekoči promet (za določena vozila) skozi KT.
- d. Zunaj KT vzpostavi parkirna mesta in ali mesta za čakanje za vsa tista vozila in osebe, ki čakajo na vstop v KT.
- e. Vzpostavi mesta za pregled vozil.

- f. Pripravi ustrezne zaklone, ki pripadnikom pri pregledu vozil in oseb nudijo zaščito.
 - g. Vzpostavi ločena mesta za pregled moških in žensk.
 - h. Znotraj KT uredi mesta za pridržanje aretiranih oseb ter zaseženih vozil in opreme.
 - i. Zagotovi ustrezno razsvetljavo (za nočne aktivnosti).
 - j. Postavi (prometne) znake, ki opozarjajo na območje KT, omejitve hitrosti, mesto za pregled vozil, parkirno mesto za vozila, mesta za pregled moških in žensk in mesta izkrcanja.
 - k. Skozi KT uredi pot/cesto za tekoči promet (za določena vozila).
- Prometni znaki morajo biti napisani tako v lokalnem kot tudi angleškem jeziku.
- l. Uredi dodatne položaje s katerih lahko pripadniki ustavijo vozila in osebe, ki skušajo pobegniti.
 - m. Uredi mesto za počitek pripadnikov, ki pa mora biti dovolj blizu mestu za pregled, da se lahko pripadniki hitro zberejo ali odidejo na počitek.
 - n. Zagotovi prisotnost prevajalca.
 - o. Kolikor čas in situacija dovoljuje je potrebno nenehno izboljševati KT.

14. Vod opravlja delo na KT:

- a. Zagotavlja nenehno krožno zavarovanje KT.
 - (1) Postavi element zavarovanja v utrjen položaj, s katerega lahko prepreči pobeg katerega koli vozila ali osebe, ki je nenadoma zagledal KT.
 - (2) Postavi opazovalnice s katerih se opazuje vkrcane in izkrcane prihode do KT.
 - (3) Zagotovi varnost za vojake, ki pregledujejo dokumente.
 - (a) Vojaka, ki pregleduje dokumente krije stražar, katerega naloga je zagotavljanje zavarovanja tega vojaka.
 - (b) Stražar tudi gleda v notranjost vozila in išče morebitne sumljive predmete ali grožnje s strani potnikov.
 - (4) Pošilja straže in patrolje.
 - (5) Zagotovi, da ima element zavarovanja čiste cone ognjenega delovanja.
 - (6) Vzpostavi ukrepe za zaščito posameznikov pri pregledu pred učinki namenskih ali slučajnih eksplozij.

Če je mogoče, naj bo mesto za pregled vozil zagrajeno z vrečami s peskom ali pa vkopano v tla, da usmeri eksplozijo v zrak.

- b. Določeno osebje poroča o približevanju vozil.
- c. Ustavi vsako vozilo.
- d. Vsakemu vozilu dovoli prihod v KT, vendar šele takrat, ko za to odgovorni podčastnik pokaže ustrezn signal.
- e. Omeji število vozil, ki se naenkrat nahajajo znotraj KT (upoštevajoč razpoložljiv prostor in predvsem sile, ki ustavljajo vozila, pregledujejo dokumente in določena vozila ter zagotavljajo zavarovanje enote).
- f. Ugotavlja namen poti vsakega vozila in pregleduje dokumente (npr. identifikacija, vpis in odobritev potovanja).
- g. Usmerja voznike nesumljivih vozil, da peljejo skozi KT in tistih za pregled, da zapeljejo v notranjost KT.
- h. Pospeši prehod konvojev (v skladu z ROE, ROI, nalogo, ukazi nadrejenega in ostalimi posebnimi ukazi).

- i. Poroča v skladu z ROE, ROI, nalogo, ukazi nadrejenega in ostalimi posebnimi ukazi.

15. Vod izvaja ustavljanje in pregledovanje:

- a. Vozilo usmeri na mesto za pregled vozil.
- b. Izvede pregled vozila.
 - (1) Potnike (razen voznika) usmeri na mesto za pregled oseb.
 - (2) Od voznika zahteva dokumente, ki jih pregleda odgovorni podčastnik.
 - (3) Vozniku ukaže naj odpre vsa vrata, prtljažnik, pokrov motorja in ostale predale po potrebi.
 - (4) Vozniku ukaže naj stopi na stran in opazuje pregled vozila (voznika nadzoruje stražar).
 - (5) Najprej pregleda podvozje in sicer z uporabo ogledal in svetilke.
 - (6) Pregleda notranjost vozila.

Pripadniki, ki pregledujejo vozilo morajo biti pozorni na nove električne napeljave, nenavadne oblike in pritrjene ali prilepljene pakete.

- c. Identificira tihotapljeno ali prepovedano blago.
 - (1) Razglasi odkritje blaga.
 - (2) Osebam razjasni, da bodo pridržane in zaslišane, prepovedano blago pa zaseženo.
 - (3) Pridržane osebe pospremi do mesta za pridržanje, kjer se nahajajo do prihoda VP ali civilne policije.
 - (4) Pripravi ustrezno dokumentacijo o pridržanju oseb v skladu z ROE, ROI, nalogo ali TSOP-om (v nadaljevanju taktičnim standardnim operativnim postopkom).
 - (5) Vozilo premakne z mesta za pregled in iz KT do mesta, kjer je lahko primerno nadzorovano.
 - (6) Pridržano orožje in ali opremo dokumentira v skladu v skladu z ROE, ROI, nalogo ali TSOP-om.
 - (7) Pridržano orožje in ali opremo shrani v skladu v skladu z ROE, ROI, nalogo ali TSOP-om.

16. Vod reagira na sovražna dejanja v skladu z ROE.

- a. Uveljavi/upošteva ROE in ROI.
- b. Izstrelji nekaj opozorilnih strellov, da bi osebe ali vozila odvrnil od bega ali preboja KT.
 - (1) Zagotovi, da se nenehno izkazuje vljudnost in spoštljivost.
- c. Ujame neoborožene in bežajoče osebe z uporabo minimalne sile.
- d. Organizira 24-urno izmensko delo.
 - (1) Pregleda zahteve za ustrezno dokumentacijo pri prehodu KT.
- e. Razoroži izogibajoče oborožene osebe z uporabo minimalne sile.
- f. Ohranja zvezo z nadrejenim poveljstvom.
- g. Onemogoči oziroma blokira vozila, ki skušajo pobegniti, prebiti KT ali se ne odzivajo na ukaze vojakov, naj vozilo ustavijo (v skladu z ROE).
- h. Nadzira delo na KT.
- i. Zahteva okrepitve v skladu z navodili, če je to potrebno.
- j. Uniči vozila, ki začnejo streljanje (v skladu z ROE).

- k. Okrepitev vključi v delovanje kot sestavni del VBSK ali pa se vod podredi ukazom poveljnika okrepitev (odvisno od odločitve poveljnika čete).
- l. Po potrebi poroča nadrejenemu poveljstvu.
- m. Pripravi se na prihodnje naloge.

- 17. Enota se po potrebi reorganizira in konsolidira.
- 18. Poveljujoči nadzoruje delo na KT.
- 19. Enota po potrebi zavaruje vojne ujetnike.
- 20. Enota oskrbi in evakuira poškodovane.
- 21. Enota po potrebi pregleda zaplenjene dokumente in ali opremo.
- 22. Enota nadaljuje z izvrševanjem zadanih nalog.

5.2.3. Elementi kontrolne točke

Osnova so tri skupine sestavljene iz 10-12 vojakov in pridodanih elementov kot so lahko prevajalec, pirotehnik, specialisti za različna področja, vojaška policija idr., čeprav je število potrebnih vojakov v teh skupinah odvisno tudi od vrste kontrolne točke, ki se postavlja. Pomembno pa je, da so elementi zajeti pri vseh vrstah KT.

5.2.3.1. Naloge in sestava:

(po SOP-ju 10. MOTB)

1. Skupina na cesti je **poveljniška skupina** in na tej skupini je težišče dela kontrolne točke. Njihova osnovna naloga je ustavljati vozila, pogovor z vozniki, pregled dokumentov in odvisno od posameznega primera tudi izvaja pregled vozil in potnikov.

Naloge in sestava skupine na cesti so naslednje:

- **poveljnik**. Nahaja se ob strani vozišča oz. ceste in ima nadzor nad celotno kontrolno točko. Vzdržuje komunikacijo in pregleduje – primerja značilnosti možnih ukradenih, sumljivih vozil in oseb, ter njihovih dokumentov z znano bazo podatkov v administrativnem prostoru kontrolne točke. Preverja (ATP-3.4.1.1.: 4-49, 4-50) registrske tablice, odreja katera vozila se bodo pregledovala, dogovorjen mora imeti alternativen znak z moštvo za blokado, da jih v primeru, če jih rabi za vzpostavitev blokade pokliče.
- **voznik za zavarovanje poveljnika**. Njegova naloga je varovati poveljnika, še posebej njegov hrbet. Lahko se uporabi kot dodaten vojak za pregled.
- **vojak za pregled/pogovor**. Ta vojak je vez z ljudmi, kateri potujejo čez kontrolno točko. Mora biti samozavesten in komunikativen. Njegova naloga je pregled dokumentov in pogovor z voznikom ter izpolnjevanje formularjev. Po potrebi lahko tudi pregleduje vozilo.
- **vojak za zavarovanje vojaka zadolženega za pregled/pogovor**. Med samim pogovorom oz. pregledom dokumentov bo vojak za pregled/pogovor ranljiv in potrebuje varovanje. Ta vojak mora biti v položaju od koder lahko opazuje potnike v avtomobilu in z njimi neverbalno komunicira, npr. opazuje sumljivo vedenje oseb....

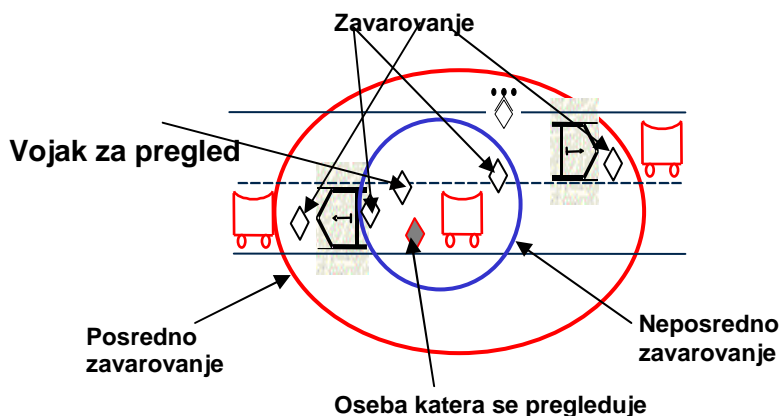
Poudariti je potrebno, da (Prosen, 2007: 18) ..."na usposabljanjih vojaške policije prakticirajo, da vodjo postopka oz. za pogovor, varuje stražar, ki se giblje ob njem. Če je voznik vozila na levem koncu, potem se vodja postopka nahaja poleg levih sprednjih vrat,

potegnjen rahlo proti zadnjemu koncu vozila. S tem prepreči, da bi ga v primeru sunkovitega odprtja vrat s strani voznika, ta udarila. Stražar, ki neposredno varuje vodjo postopka, pa se v primeru, da je v vozilu samo voznik in sopotnik na sprednjem desnem sedežu, nahaja ob zadnji levi strani vozila in nadzoruje voznika in sopotnika. V primeru, da se v vozilu nahaja več oseb, pa se stražar nahaja na zadnjem desnem delu vozila. Pri tem pa mora paziti, da se vodja postopka ne izpostavlja njegovi liniji ognja."

2. Skupina za preprečitev pobega. Lahko je sestavljena iz skupine štirih vojakov ali samo minimalno dveh, po ukazu poveljnika kontrolne točke. Opremljeni so z sredstvi za zaustavljanje vozil npr. t. i. JEŽI in na položaju, kateri se nahaja dovolj stran od skupine na cesti, vendar ne preveč, da skupina ni izolirana. Njihova naloga je predčasno opozoriti skupino na cesti na približajoče se vozilo in preprečiti pobeg oz. zaustaviti vozilo. Približna razdalja na srednji cesti je 60 m, odvisno od hitrosti, gostote prometa in samega terena. Praviloma na takšni točki, kjer je opaženo vozilo že v samem območju kontrolne točke in tako nima več možnosti pobega. Nahajajo se skriti ob robu ceste, tako, da jih prihajajoče vozilo ne opazi.

3. Patrulja. V primeru uporabe samo dveh vojakov v skupini za preprečitev pobega se sestavi posebna skupina – patrolja, katera pokriva in tako varuje kontrolno točko v krogu 360 stopinj, še posebej na območju delovanja skupine za preprečitev pobega. Patrolja lahko to izvaja peš, z vozili ali iz opazovalnice, katera se nahaja na višjem terenu in pokriva kontrolno točko. Možna je uporaba ostrostrelca.

Slika 10: Vloge vojakov na kontrolni točki

Vir: pridobljeno od ppk. mag. Andreja Cestnika, Šola za častnike, julij 2008

5.2.4. Vrste kontrolnih točk

V novejšem času (Prosen, 2007: 16) ... "predvsem po izkušnjah Britanskih oboroženih sil iz Bližnjega vzhoda, se klasične kontrolne točke ne uporabljajo več. Dogajalo se je namreč, da so se na tako kontrolno točko pripeljali samomorilci v vozilih in se na njej razstrelili. Posledice so bile največkrat smrt vojakov. Zaradi tega se postavljajo mobilne kontrolne točke. Enoto se transportira s helikopterjem ali vozili na določeno točko, kjer enota pripravi mobilno

kontrolno točko. Po določenem času pa jo helikopter naloži ali vozila odpeljejo na novo lokacijo."

Med operacijo PROVIDE COMFORT v severnem Iraku, so določen tip checkpointov poimenovali "flying checkpoint", to je leteče kontrolne točke. Šlo je za mobilne enote, ki so bile sestavljene iz mehaniziranih enot, inženirskih enot in drugih, katere so imele podporo letalskih bojnih enot (helikopterske enote), ki so lahko izvajale izvidovanje terena (npr. so bile postavljene v ospredje glavne enote in so tako pripravljale teren za postavitev kontrolnih točk). Helikopterske enote se je poslalo naprej na ključne lokacije, na območje, kjer je bilo znano, da je možnost zaznavanja sovražnih iraških gverilnih enot, ki bi lahko postavili cestne blokade in tako preprečili izvajanje nalog vojaških enot.

(povzeto iz www.GlobalSecurity.org/military/library/report/call/call_93-8_chap9.htm, 22.3.2008).

Razlika med stacionarnimi in ostalimi vrstami kontrolnih točk je v tem, da morajo vojaki pri slednjih nositi opremo in materialno-tehnična sredstva za oviranje s sabo in se ovire postavi na mestu samem ter se jih nato tudi pospravi, ko se spremeni lokacija kontrolne točke. (podobno je pri mobilnih opazovalnicah). V praksi največkrat oviro predstavlja samo vozilo (VALUK 6X6, HUMMER, PATRIA8X8...), ki se postavi na polovico ceste in brinovi elementi.

5.2.4.1. Premična/mobilna kontrolna točka

Premična kontrolna točka je točka postavljena na hitro. To pomeni, da se lahko postavi in premakne v zelo kratkem času. Za postavitev teh točk se uporabi enote katere delujejo peš, z vozili ali helikopterji. Mobilne kontrolne točke znajo biti zelo učinkovite, ker se ne ve kje bodo začasno postavljene. Uporabljajo se za preprečevanje tihotapljenja orožja in eksplozivov. Namen pa je, da se poveča nadzor ter otežuje tihotapljenje in infiltracija. Običajno se sestoji iz vozila, transporterja ali oklepnika, končertine, opozorilnih tabel in vojakov. Da bi nadzorovali in kontrolirali ozek prehod je potrebno od 3 do 6 vojakov. (po Nordcap PSO, 2002: 17).

Mobilne KT (Prosen, 2007: 20) ... "se postavljajo v povezavi z drugimi KT in nadzornimi postajami. Mobilna KT naj bo vzpostavljena od 30 do 60 minut, nato pa se lokacija zamenja oziroma bodo položaj le-te vsi poznali in ne bo več učinkovita. Za prevoz take patrulje se največkrat uporabljajo vozila ali helikopterji."

Po SOP-ju 10. MOTB se skupina na cesti nahaja na lokaciji, kjer ima vozilo dovolj časa za zaustavitev po prejetju signala s strani enote na kontrolni točki. Potrebno se je izogibati postavitvi v t.i. luknjah, takoj za ovinki ali na začetku hriba. Skupina za preprečitev pobega se nahaja na lokaciji, kjer bo vozilo peljalo mimo, brez, da bi opazilo skupino. Hkrati mora imeti skupina dovolj časa, da opozori skupino na cestni in postavi sredstva za zaustavljanje. Skupina za preprečitev pobega/patrulja izviduje prva in prva zasede položaje. Izvede pregled območja 5m x 25m. Posebno pozornost mora nameniti skritim eksplozivnim napravam. Skupina na cesti pregleda in zasede svoje položaje. Prične se izvajanje naloge. Izogibamo se območij na katera se lahko zasedno deluje oz imajo kakšno omejitev glede gibanja npr. minska polja itd. Patrulje se uporabi za pregled teh območij. Kontrolne točke ne postavljamo na enaki točki. Stalnost pomeni izgubo presenečenja in tako izgubo pomena premične kontrolne točke, ter njeno povečano ranljivost za napad. Premična kontrolna točka se hitro pripravi, odstrani in premakne. Učinkovita je kratek čas. Dobro organiziran nasprotnik bo

poznal lokacijo kontrolne točke v času 15 min in se je bo izogibal (točen čas je odvisen od same stopnje grožnje in vrste operacije). Učinkovita uporaba je več premičnih točk na različnih lokacijah za krajši čas, kot pa enega za daljši čas.

Slika 11: Mobilna kontrolna točka z VALUK-i 6X6

Vir: A. Drnovšek (BIH 25.11.2003), 2006: 15

Na sliki 11 (podobno je na sliki 14) vidimo postavitve mobilne kontrolne točke z Valuki 6x6. Taka točka se lahko postavlja v času patroliranja na vnaprej določenih območjih po že omenjenih postopkih. Na mobilnih KT zadostujeta dve vozili oz. odvisno od števila prometa, ki poteka ob KT ter se na podlagi tega določi moštvo v velikosti skupine, oddelka ali voda.

Če vzamemo primer mobilne KT z dvema voziloma in dvema oddelkom bi bila postavitve sledeča: voznika in namerilca ostaneta v vozilu, kjer namerilca z Browningom 12,7 mm, zavarujeta boke. V primeru morebitnega pobega lahko vozila blokirata cesto in tako delujeta tudi kot skupini za preprečitev pobega. Lahko pa se taki skupini za preprečitev pobega nahajata tudi izven vozila in sta prikriti. Na cesti delujejo vojak za pregled, vojak za pogovor, poveljnik ter dovolj veliko število zavarovanja.

Enaka postavitve je lahko tudi z SKOV 8X8.

Slika 12: Vod v upravljanju kontrolne točke z HUMMERJI

Na sliki 12 (za podrobnejši pregled razmestitve skupin glej tudi sliko 14) vidimo postavitve kontrolne točke z vodom z Hummerji. Ob samem vstopu v KT so napeljeni brinovi elementi za upočasnitev vozila ter vojak z STOP znakom. V ozadju je vozilo, ki ščiti sam vhod v KT ter naprej prostor za pregled ter varovanje iz nasprotne smeri.

Enaka postavitve bi prišla v upoštevanje tudi z vozili SKOV 8x8.

Vir: http://www.cubic.com/corp1/pdf/Tech_Outlook_Games_low.pdf, 18. 8. 2008

5.2.4.2. Reakcijska kontrolna točka

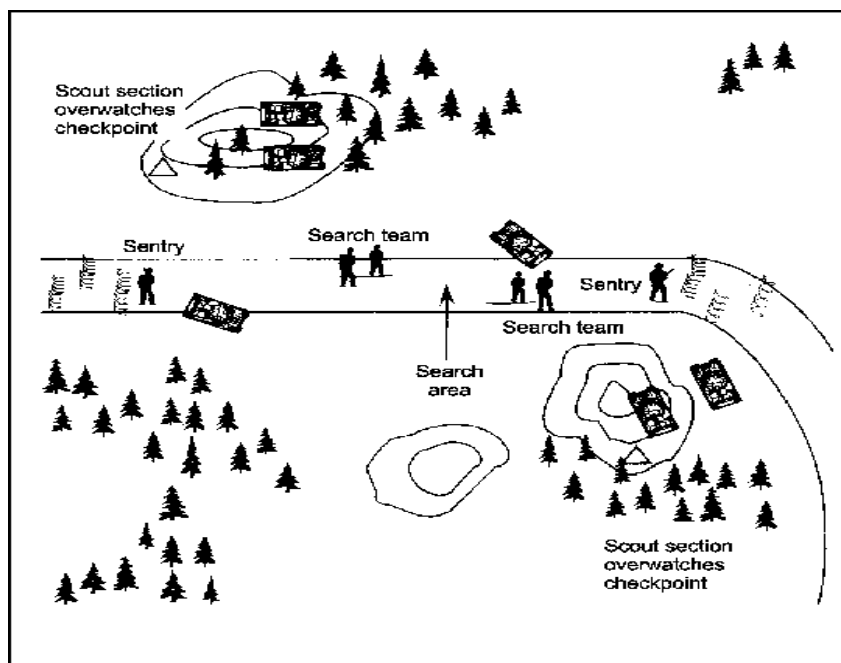
Reakcijska kontrolna točka (slika 13) se uporablja kot odgovor na določen incident npr. streljanje, eksplozijo ali kot takojšnja reakcija na sprejeto informacijo o premikih orožja, eksplozivnih naprav itd. Vse enote bodo takoj postavile premične kontrolne točke ali zasede z namenom zaustavitve in pregleda vsega prometa, ter tako prijetja določene osebe, stvari, vozila ali pridobitve določene informacije. (po SOP-ju 10. MOTB).

Slika 13: Reakcijska kontrolna točka

Vir: neznan, POWER POINT predstavitev, Šola za častnike, 2008

Slika 14: Upravljanje kontrolne točke postavljene na hitro roko

Vir: <http://www.cavalrypilot.com/fm17-98/appc.htm#figc-8>, 18. 8. 2008

Slika 14 nam prikazuje postavljeno KT s šestimi vozili in njene elemente. Kot vidimo so štiri vozila skrita in predstavljajo dve skupini za preprečitev pobega, kateri hkrati opazujeta obe smeri dostopa na KT (Scout section overwatches checkpoint). To so lahko npr. tri vozila SKOV 8X8 z Browningom 12,7 mm na vozilu ter eno z bombometom 40 mm. Dve vozili (npr. LKOV VALUK 6X6 vojaške policije) pa sta postavljena na sami cesti in skupaj z žičnimi ovirami predstavljajo sistem oviranja na cesti, vsak v svojo smer. Na sredini je prostor za pregledovanje (Search area) in poveljniška skupina (Search team), ki preverja vozila, ki se pripeljejo na kontrolno točko.

5.2.4.3. Zasedna kontrolna točka

Takšna kontrolna točka se postavi, kadar se išče točno določeno vozilo ali osebo. Enota ostane skrita do zadnjega trenutka. Za izvedbo takšnih kontrolnih točke je potrebna dobra obveščevalna priprava. Takšna kontrolna točka pušča izvidniška vozila, da se nemoteno premikajo po komunikaciji. Kot podpora takšni kontrolni točki se izvede več premičnih kontrolnih točk na dostopnih, kateri puščajo sumljivo vozilo – cilj skozi kontrolno točko in o tem obveščajo zasedo, ter v primeru potrebe nudijo podporo. (po SOP-ju 10. MOTB).

Slika 15: Primer zasedne kontrolne točke

Vir: http://www.cubic.com/corp1/pdf/Tech_Outlook_Games_low.pdf, 18. 8. 2008

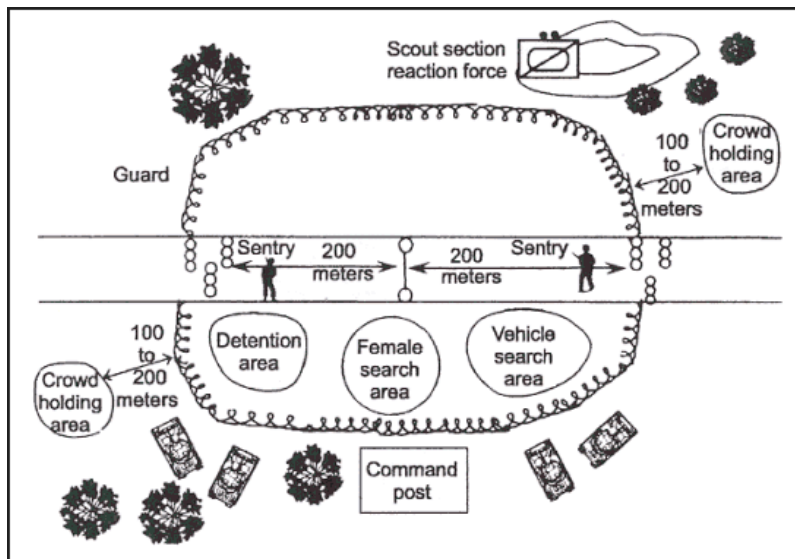
5.2.4.4. Stalna oz. stacionarna kontrolna točka

To so stalne (po SOP-ju 10. MOTB) kontrolne točke ali točke postavljene za daljši čas (nad 24 ur). Lahko so postavljene na glavnih cestah v bližini meje, na meji kontroliranih območij in v predmestjih večjih mest. V večini ne prinašajo velikih rezultatov, imajo pa večji psihološki učinek.

Stalne kontrolne točke (skupaj z opazovalnico) se lahko postavijo tudi pred bazo z namenom varovanja same baze. Namen postavitve kontrolne točke je da se preiščejo osebe in

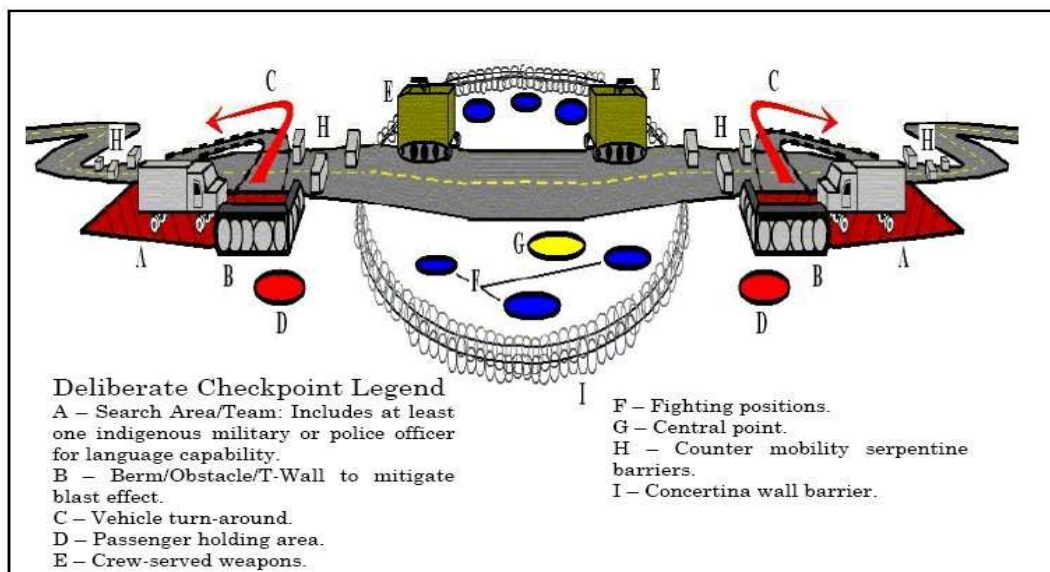
vozila. Preiskava vozil in oseb je lahko namenjena preprečevanju tihotapljenja, preprečevanju infiltracij oboroženih elementov, zavarovanju osebja in lastnine pripadnikov mirovnih sil.

Slika 16: Vod v upravljanju kontrolne točke

Vir: <http://www.cavalrypilot.com/fm17-98/appc.htm#figc-8>, 18. 8. 2008

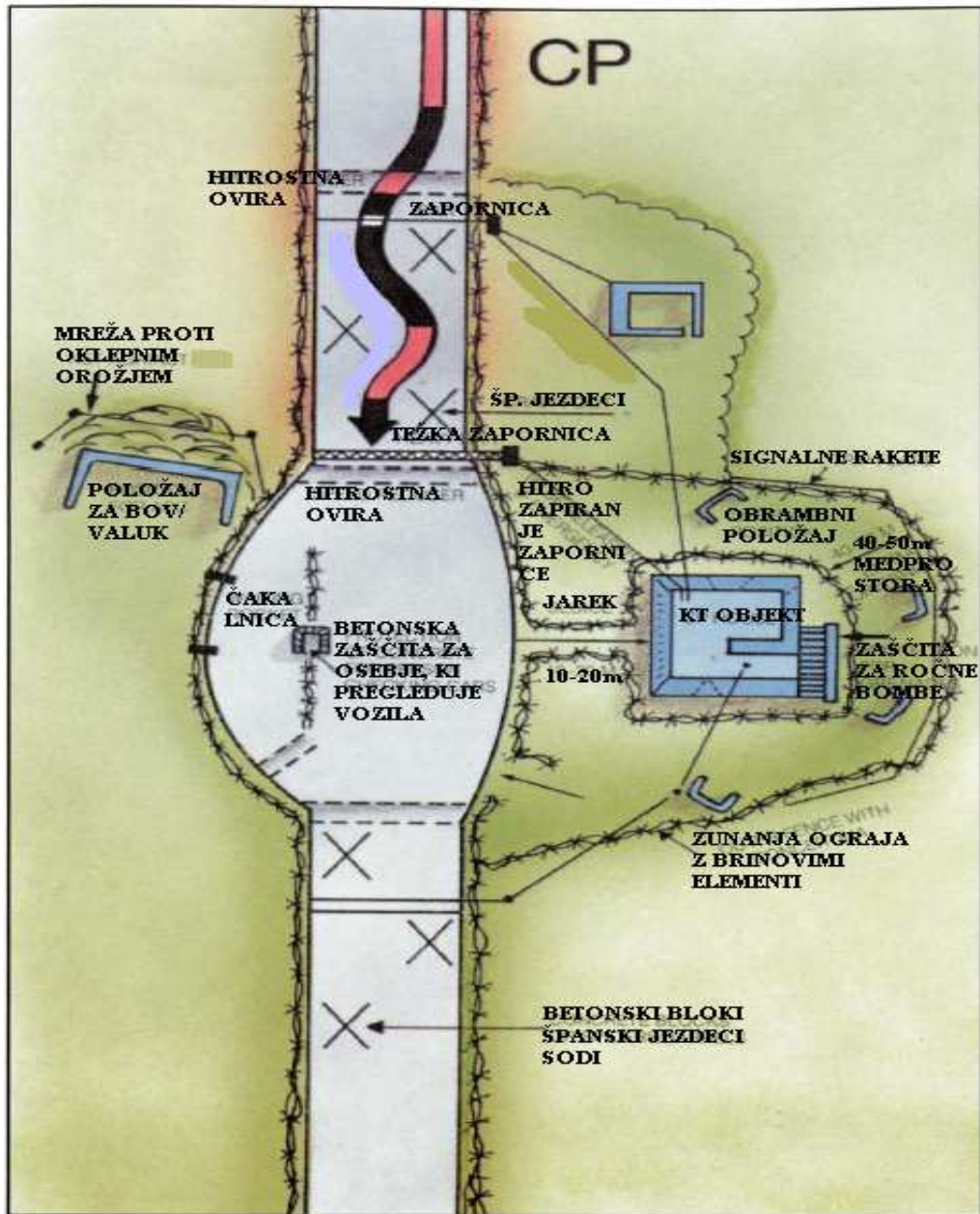
Slika 17 : Organizacija stalne kontrolne točke

Vir: www.globalsecurity.org/military/library/policy/army/fm/3-07-22/app-c.htm - 45k -, 18. 8. 2008

Slike 16, 17 in 18 nam prikazujejo variante postavitve stalne kontrolne točke. Za upravljanje večje kontrolne točke je potreben vod, manjše kontrolne točke pa lahko upravlja en ali več oddelkov.

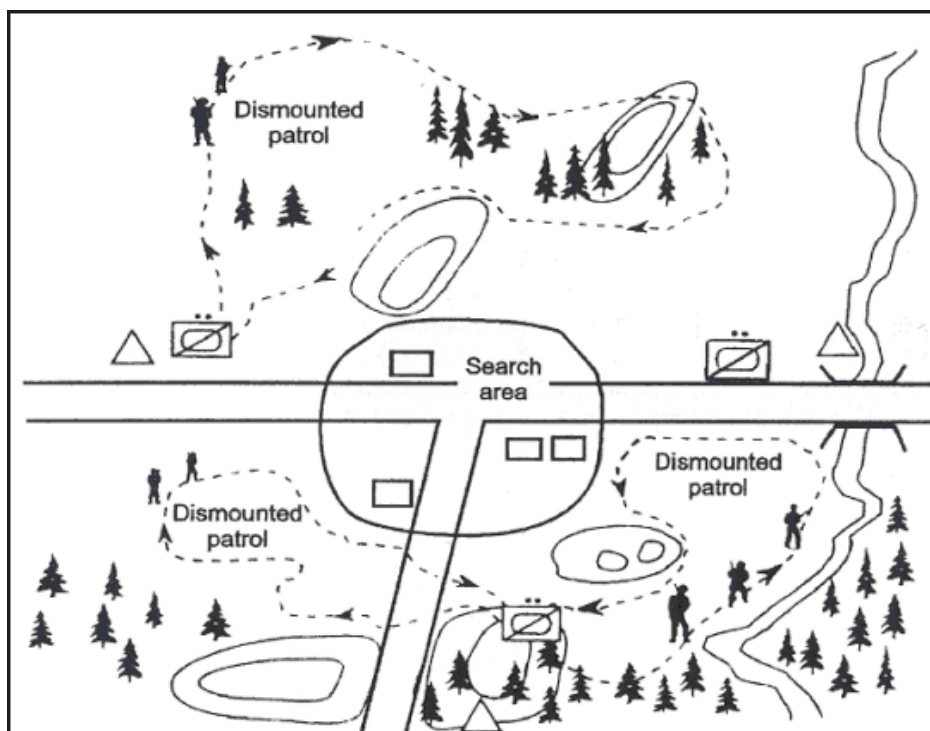
Slika 18: Stalna kontrolna točka

Vir: Nordcap PSO, Tactical Manual, 2002: 43

Na sliki 18 vidimo kontrolno točko in njeno ureditev. Na vstopu in na izhodu iz KT so hitrostne ovire (španski jezdeci, betonski bloki, sodi, vreče peska ...) za upočasnjevanje vozil, ki bodo zapeljala v KT. Na levi strani vidimo prostor za oboroženo vozilo (SKOV, LKOV, BVP...) in mrežo proti protioklepnim izstrelkom. Na sami cesti je čakalnica za vozila, ki se bodo pregledala – v primeru, da jih je več na enkrat ter betonska zaščita za osebe, ki pregledujejo vozila. Na desni strani ceste je glavni objekt – kjer je stacionirano poveljstvo KT in kjer se lahko izvajajo zasliševanja ipd. Okoli glavnega objekta je na razdalji 50 m napeljana žična ovira, ki varuje objekt pred morebitnimi ročnimi bombami. Pripravljeni so tudi obrambni položaji v primeru napada. Znotraj tega prostora lahko pošljemo tudi stražarje, ki dodatno varujejo objekt in tako tudi kontrolno točko.

Slika 19: Prikaz postavitve 360° zavarovanja (kontrolna točka z opazovalnico in patroljo)

Vir: <http://www.cavalrypilot.com/fm17-98/appc.htm#figc-8>, 18. 8.2008

Patuljiranje (Škerbinc et. al. 2006: 303) ..."se lahko izvaja peš, v vozilih ali z zračnimi plovili. Razen v posebnih okoliščinah morajo biti patrolje jasno prepoznavne za vse strani. Premiki se izvajajo odkrito. Prepoznavni deli uniform morajo biti vidni in patrolja nosi oznako mirovnih sil. Patuljiranje se izvaja za:

- odvrčanje kršitev mirovnega sporazuma s stalno prisotnostjo,
- pokrivanje praznih prostorov med stalnimi opazovalnicami,
- potrditev poročil z opazovalnic,
- preiskavo domnevnih kršitev mirovnega sporazuma in incidentov"
- ter zavarovanje mesta kontrolne točke."

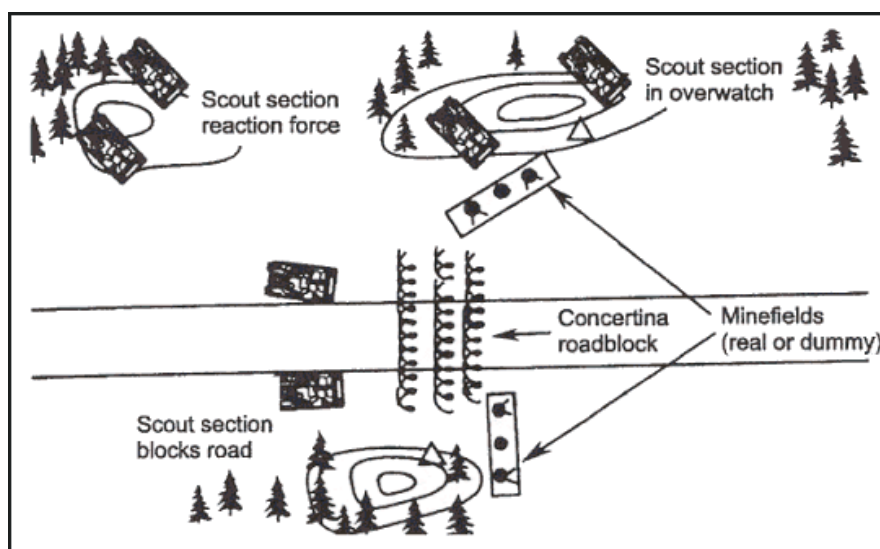
5.3. Cestne blokade

Poleg opazovalnice in kontrolne točke se lahko po potrebi postavi tudi cestna blokada z namenom preprečitve pretoka oseb in vozil na določeni komunikaciji. Vzroki za tako cestno blokado so lahko različni (pobeg z KT, kanaliziranje pretoka prometa na kontrolno točko..). Tudi cestne blokade delimo na premišljene (načrtovane), hitro postavljene, sprožena in reakcijska.

Posamezniki (Škerbinc et. al. 2006: 314-315) ..."ali vozila so lahko ustavljeni med premikom, zaradi ugotavljanja odgovornosti ali zajetja posameznikov in zaradi nadzora prometa prepovedanih sredstev. Cestne blokade in kontrolne točke so pomembne za nadzor prometa in uveljavljanje omejitve gibanja v posameznih območjih. S cestnimi blokadami in kontrolnimi točkami se preprečuje tihotapstvo in prepreči gibanje znanim upornikom ali iskanim osebam. Pri tem je potrebno ohraniti nepristranskost in izvajati preiskave brez

osredotočenja na samo eno skupino. Kontrolne točke vzpostavljajo in cestne blokade izvajajo tudi sile države gostiteljice. Če te sile niso dovolj zmogljive, lahko take točke vzpostavlja oz. izvaja bataljon. Tudi ko jih postavi bataljon, pa morajo biti na njih prisotni policisti, ki izvajajo zaustavljanje in preiskave. Bataljon zagotovi zvezo z ostalimi sodelujočimi na kontrolnih točkah, prav tako pa seveda s svojo matično enoto. Cestne blokade se morajo postaviti na takšnih mestih, kjer jih je nemogoče opaziti, obrniti vozilo in pobegniti, dokler to ni že prepozno. Naravne soteske, predori, mostovi, ostri ovinki in ostala mesta, ki kanalizirajo promet, so najprimernejša za njihovo postavitev. Postavljene ovire najprej upočasnijo promet, nato ga kanalizirajo na en pas in končno ustavijo. Ob cesti mora biti zagotovljen poseben prostor za preiskavo oseb in vozil, da se izognemo nepotrebemu čakanju. Šibke rezervne sile na obrambnih položajih v bližini zagotavljajo neposredno podporo osebju na točki ob napadu. Položaji so lahko samo na hitro urejeni. Močnejše rezervne sile so namenjene podpori več kontrolnih točk in cestnih blokad in so v pripravljenosti za hitro posredovanje."

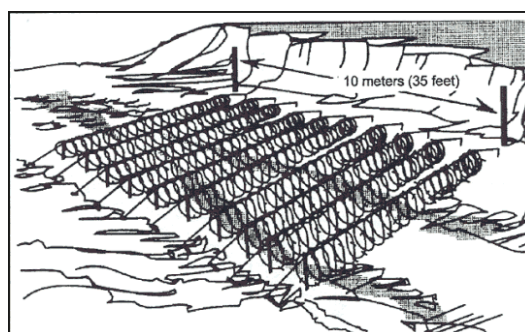
Slika 20: Organizacija cestne blokade

Vir: <http://www.cavalrypilot.com/fm17-98/appc.htm#figc-8>, 18. 8.2008

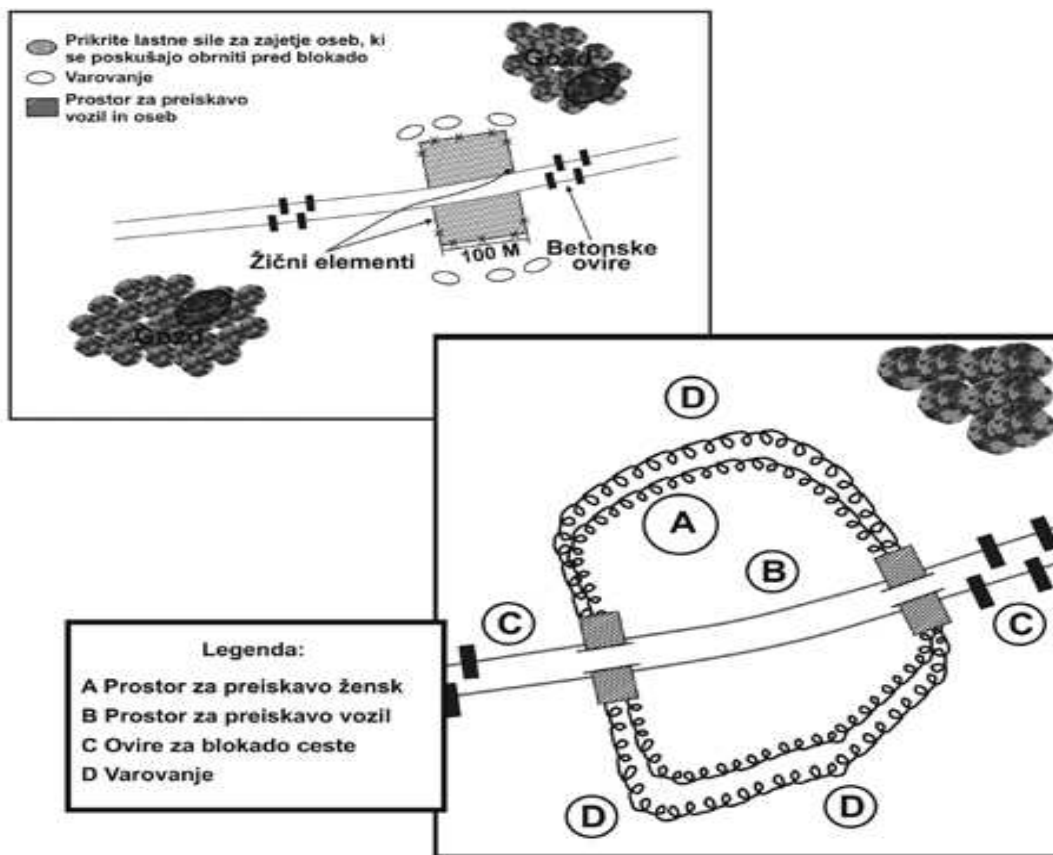
Slika 21 prikazuje cestno blokado z žičnimi ovirami (concertina roadblock) - ob strani so postavljena minsko-eksplozivna sredstva, ki so lahko prava ali pa lažna (minefields – real or dummy). Takšna cestna blokada je lahko podkrepjena tudi z vozili.

Slika 21: Cestna blokada iz brniovih elementov

Vir: <http://www.cavalrypilot.com/fm17-98/appc.htm#figc-8>, 18. 8. 2008

Slika 22: Ureditev cestne blokade

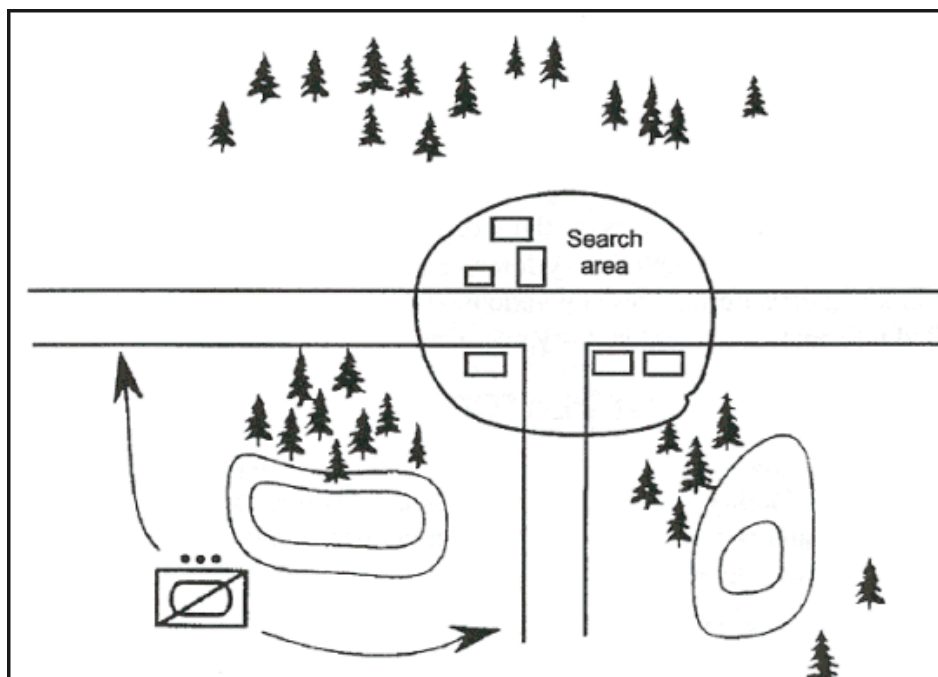

Vir. Lahki pehotni (motorizirani) bataljon, 2006: 315

Pri postavitvi (Navršnik, 2005: 62) ..."cestne blokade je tako potrebno upoštevati naslednje taktične usmeritve:

- prikritost: blokada ne sme biti vidna z večje razdalje. Primerna mesta za postavitev so za ostrimi ovinki ali strminami. Blokada ne sme puščati prostora za vožnjo mimo;
- zaščita: posebej v začetni fazi je potrebnih dovolj vojakov za ustrezno zaščito. Prihodi z obeh strani morajo biti označeni in omogočati dober pregled. Zagotavljati je potrebno reakcijske sile;
- konstrukcija in ureditev: znotraj območja za preiskave je potrebno imeti ločeno območje za ženske in moške preiskave, območje zadrževanja vozil, območje preiskave vozil, prostor za pridržanje, poveljstvo in administrativni del;
- delo na blokadi: število potrebnih vojakov je odvisno od števila cest in pričakovanega prometa. Zagotoviti je potrebno žensko preiskovalko, prevajalca ter policijo;
- naprave za nadzor gibanja: so zelo koristne kot opozorilo o približevanju vozil;
- oprema za preiskave;
- zveze: zunanje zveze so potrebne za poročanje o incidentih, ter povratnih informacijah o iskanih osebah;
- pooblastila: vojaki, ki delajo na blokadi morajo dobro poznati svoja pooblastila o preiskavah, aretacijah in uporabi sile."

Slika 23: Prikaz uporabe sil za hitro posredovanje pri upravljanju kontrolne točke

Vir: <http://www.cavalrypilot.com/fm17-98/appc.htm#figc-8>, 18. 8.2008

Odzivne sile morajo biti stacionirane v bližini kontrolne točke, da se lahko pravočasno odzovejo na pomoč (blokirajo cesto in tako zaustavijo vozilo ali osebe v begu ali taka vozila, ki se skušajo izogniti kontrolni točki) ter tako nudijo pomoč moštvu. Biti morajo v prikritem položaju in se odzovejo na povelje. (po <http://www.cavalrypilot.com/fm17-98/appc.htm#figc-8>, 18.8. 2008)

6. ZAKLJUČEK

Vodne bojne skupine in ostale namenske skupine se sestavljajo na višjih nivojih z namenom prilagajanja vojska spremenjenim razmeram v mednarodni skupnosti ter novim varnostnim tveganjem in grožnjam, ki je postavil pred oborožene sile spekter novih nalog.

Tipičen primer za to so operacije kriznega odzivanja (Operacije v podporo miru – preprečevanje konfliktov, vzpostavljanje miru, izgradnja miru, vsiljevanje miru, humanitarna pomoč v okolju operacij v podporo miru), kjer vojaki niso več pripravljeni samo na bojno delovanje, temveč morajo glede na različne situacije opravljati še vrsto drugih nadzornih nalog, ki so vse bolj podobne policijskim nalogam. Na ta način se poskuša preprečevati terorizem, kriminalne aktivnosti, tihotapljenje orožja in streliva ter drugega prepovedanega blaga, obvladovati uporniške organizacije, vzdrževati javni red in mir oz. povedano drugače, skuša se zagotavljati spoštovanje sprejetih sporazumov med nasprotujočima si stranema.

Naloge, za katere so enote na območju odgovornosti zadolžene, da bi zagotavljale spoštovanje sprejetih sporazumov, so: postavljanje raznih kontrolnih točk, opazovalnic ter patroljiranje po območju odgovornosti, spremljanje konvojev, zbiranje informacij o upoštevanju sporazumov, preprečevanje izgredov ipd. Gre torej za netipične vojaške naloge in predvsem za nadzorne naloge. Zaradi navedenega se oblikujejo različne bojne skupine, ki se sestojijo iz nabora sil različnih rodov, da bi lahko uspešno opravljale zadane naloge.

V primeru moje zaključne naloge sem se osredotočila na vodno bojno skupino, ki mora biti sposobna postavljati kontrolne točke ter tako izvajati nadzor v območju odgovornosti. VBSK naj bi tako zajemala naslednje elemente: osnovna enota je motorizirani vod, ki naj bi po formaciji zajemal 41 pripadnikov (plus tri prosta mesta za pridodane elemente) s štirimi srednje kolesnimi oklepnimi vozili 8X8, skupina oz. oddelek vojaške policije (9 vojakov) z vojaškim psom, ženska pripadnica za preiskavo žensk in otrok pod 14 letom starosti, prevajalec – to je lahko vojaška oseba oz. lokalni prevajalec, ki se ga lahko najame v državi gostiteljici, oseba za stik s civilnimi oblastmi ter skupina oz. oddelek inženircev – pionirjev, katere se uporabi za pripravo mesta opazovalnic, kontrolnih točk, cestnih blokad, čiščenje komunikacij, postavljanje umetnih ovir ipd.

Sodelujejo lahko še: par ostrostrelcev – ostrostrelci so zaradi posebnosti urbanega bojišča koristni pri odkrivanju in nevtralizaciji nasprotnikovih ognjenih položajev ter nasprotnikovih ostrostrelcev, ki povzročajo veliko žrtev in velik psihični učinek na delovanje vojakov, poleg tega so zelo uporabni tudi v mirovnih operacijah, še posebno pri situacijah, ki vključujejo talce nato pripadniki obveščevalne službe, ki pridobivajo obveščevalne podatke o objektih in osebah, identificirajo in zaslišijo zadržane osumljene osebe, njihovo število pa je odvisno od pričakovanega števila osumljenih oseb. Uporabimo lahko še helikopterske enote za vizualno in fotografsko izvidovanje ter prevoz enot ipd., IED skupino (Improvised explosive Devices Team) za odstranjevanje improviziranih min in min presenečenja ter QRF oz. sile za hitro posredovanje, ki se vključijo v nalogo, ko enota, ki upravlja kontrolno točko ne more sama opraviti naloge oz. v primeru izrednega dogodka.

S tako sestavo vodne bojne skupine sem v nalogi opisovala način postavitve kontrolnih točk, opazovalnic in cestnih blokad, vrste teh nadzornih točk ter povezanost med njimi, načela

postavitve in delovanja, ki so opisana tudi v standardnih operativnih postopkih Slovenske vojske.

Ugotovila sem, glede na pridobljene informacije, da načel postavitve kontrolnih točk v primeru, ko bomo uporabljali nova SKOV 8X8, ni potrebno spreminjati, saj so uporabna tudi za ta vozila - glede na to, da ni definirano, katera vozila bi morala enota uporabiti pri opravljanju teh nalog in ker enote po svetu uporabljajo vozila, ki jih pač imajo na razpolago (HUMMER, VALUK, PUCH ali druga KOV, SKOV ali LKOV) in je to stvar opremljenosti vojska ter tudi stvar ocene poveljujočih o stanju nevarnosti v območju, ki ga nadzirajo enote vojsk na mirovnih misijah.

Slovenska vojska, ko se je odločila uvesti nova SKOV 8X8, je tako povečala zaščito vozil (balistično in protiminsko) in posledično tudi zaščito slovenskih vojakov v samem vozilu, ko pa je enota izkrcana pa se ne spremeni kaj veliko. Enota mora biti taktično vseeno zelo dobro izurjena in delovati tudi izkrcano. To je še posebej pomembno na misijah, kjer vojaki morajo kazati svojo prisotnost in so lahko neprestano izpostavljeni nevarnostim, ko opravljajo naloge na mirovnih misijah. SKOV 8X8 je iz tega vidika, v primerjavi z LKOV VALUK- om 6X6 zaradi že omenjenih lastnosti na začetku zaključne naloge, veliko bolj primerna za izvajanje takih nalog po območju odgovornosti.

Drugo prednost, ki jo bo prinesla uvedba SKOV 8X8, je povečano število pripadnikov, ki jih vozilo sprejme. Število se, v primerjavi z LKOV VALUK- om 6X6, poveča za velikost oslabiljenega oddelka oz. za pet (do osem) vojakov. Poveljujoči bodo s tega vidika imeli na razpolago številčnejši vod v VBSK. Sestava moštva in razporeditev sil, ki bodo opravljale naloge na kontrolnih točkah, pa se bo še vedno prilagajala glede na nalogo, situacijo in stopnjo ogroženosti, ki bo vladala v območju odgovornosti. Še vedno bo potrebno upoštevati velikost prometa, večjo ali manjšo obljudenost območja, ali gre za vas oz. mesto ter tudi druge faktorje, ki vplivajo na načrtovanje takih nalog.

Ugotovili smo, da lahko oddelek (velja za vod z 36 pripadniki) organizira manjšo kontrolno točko, vod pa lahko upravlja večjo kontrolno točko. Glede na to, da se število vojakov pri vodu z SKOV 8X8 poveča za pet do osem pripadnikov, to prinese določeno prednost. Kako jo bo poveljujoči izkoristil pri načrtovanju upravljanja kontrolnih točk pa je v njegovi domeni. Poveljujoči mora, glede na pridobljene podatke, ustrezno razporediti dolžnosti med vojake na sami opazovalnici, patroljiranju, delu na kontrolnih točkah, cestnih blokadah ipd. Z številčnejšim vodom v VBSK lahko naredi več izmen in tako razbremeni vojake, lahko poveča številčnost skupin – poveljniško skupino, skupino na cesti, zavarovanje ali skupino za preprečitev pobega in lahko na ta način upravlja večjo kontrolno točko, lahko pa postavi več manjših kontrolnih točk ali organizira poleg teh KT še dodatne opazovalnice, patroljo za zavarovanje mesta kontrolne točke ipd.

Z navedenim sem tudi potrdila hipotezo, zastavljeno v začetku zaključne naloge. Dejanski rezultati, ki jih bo prinesla uvedba SKOV 8X8, pa se bodo pokazali ob praktičnem urjenju postopkov v samih enotah, še realnejše rezultate pa bodo prinesle izkušnje iz misij.

7. LITERATURA

- (2004) Unger, Marko, Lukman, Radovan, mag. Rode, Anže, Beslič Izток. Taktika. Center vojaških šol, Ljubljana.
- (2005) st. Navršnik, Drago et. al. Sodelovanje Slovenske vojske v operacijah kriznega odzivanja. Ministrstvo za obrambo, Slovenska vojska, Poveljstvo za doktrino, razvoj, izobraževanje in usposabljanje, Center za doktrino in razvoj. Ljubljana.
- (1996) Col. Hedersfeldt, Johan, Lt. Col. Hee, Jorn, Maj. W. Orum, Nils, Maj. Saari Simo, Capt. Yiljaranta, Olli. Nordic UN – Tactical Manual, Volume 2. Gummerus Kirjapaino Oy Jyvaskyla.
- (2002) Maj. Buur, Lars, Maj. Vienolo, Hannu, Maj. Navjord, Björn, Maj. Ohlsson, Lars, Capt. Terp, Aage. Nordcap PSO - Tactical Manual, Vol. No. 2 – 3rd Edition. Gummerus Kirjapaino Oy Jyväskylä.
- (2008) Por. Perovšek, Uroš. Kolesna oklepna vozila. PDRIU. Ljubljana
- (2007) vv. Prosen, Miran. Mirovne operacije. Šola za častnike, XVI. generacija. Ljubljana.
- (2002) ATP-3.4.1.1 Peace support Operations – Techniques and procedures. NATO.
- (2007) vod. Hrvatini, Tomaž. Vodna bojna skupina v preiskavi objektov in oseb. Šola za častnike, XVI. generacija. Ljubljana.
- (2005) Education and Training for Peace Support Operations, ATrainP-1- Ratification Draft. NATO, NATO Standardization Agency.
- (2007) Škerbinc Miha, Božič Dobran et. al. Lahki pehotni (motorizirani) bataljon. PDRIU, Poljče
- (2006) vod. Drnovšek, Aleksander. Vod v organizaciji kontrolnih točk. Šola za častnike, XV. generacija. Ljubljana.
- (2006) des. Ivanc, Mojca. Vod v organizaciji opazovalne postaje. Šola za častnike, XV. generacija. Ljubljana.
- (2002) Field Manual 3-21.9. THE SBCT Infantry Rifle Platoon and Squad. HQ Departments of the Army, Washington D. C.
- (2003) Field Manual 3-21.11 The SBCT Infantry Rifle Company. HQ Departments of the Army, Washington D. C.
- KFOR Manual⁴.

7.1. INTERNETNI VIRI

- <http://www.cavalrypilot.com/fm17-98/appc.htm#figc-8>, 18. 8. 2008
- http://www.cubic.com/corp1/pdf/Tech_Outlook_Games_low.pdf, 18. 8. 2008
- www.globalsecurity.org/military/library/policy/army/fm/3-07-22/app-c.htm - 45k -, 18. 8. 2008
- (www.GlobalSecurity.org/military/library/report/call/call_93-8_chap9.htm, 22. 3. 2008

⁴ This SOP is not an original document. Excerpts include SH 21-76, FM 7-8, IOBC TACSOP and the TF PAXTON KFOR 5A Handbook. Peace Enforcement Operation doctrine is constantly being refined, and any errors made within are the sole responsibility of the author. This SOP continues to be developed, thanks to the illimitable contributions of 1st PLT Co. A soldiers.

SEZNAM TABEL IN SLIK

Tabela 1: Organizacijska struktura MOTV z LKOV VALUK 6X6.....	16
Tabela 2: Predlog organizacijske strukture MOTV z SKOV 8X8.....	16
Slika 1: Preiskava oseb ob zidu	8
Slika 2: Preiskava osebnega vozila.....	9
Slika 3: Preiskava tovornega vozila.....	10
Slika 4: Preiskava avtobusa.....	10
Slika 5: SKOV 8X8 na testiranju na Počku.....	16
Slika 6: Opazovalnica z vsemi zmogljivostmi.....	22
Slika 7: Stalna opazovalnica.....	23
Slika 8: Opazovalnica Organizacije združenih narodov.....	24
Slika 9: Opazovalnica in materialna sredstva na njej.....	24
Slika 10: Vloge vojakov na kontrolni točki.....	35
Slika 11: Mobilna kontrolna točka z Valuki 6X6.....	37
Slika 12: Vod v upravljanju kontrolne točke z Hummerji.....	37
Slika 13: Reakcijska kontrolna točka.....	38
Slika 14: Upravljanje kontrolne točke postavljene na hitro roko.....	38
Slika 15: Primer zasedne kontrolne točke.....	39
Slika 16: Vod v upravljanju stalne kontrolne točke.....	40
Slika 17: Organizacija stalne kontrolne točke.....	40
Slika 18: Stalna kontrolna točka.....	41
Slika 19: Prikaz postavitve 360 zavarovanja (KT, OP in patroljo).....	42
Slika 20: Organizacija cestne blokade.....	43
Slika 21: Cestna blokada iz brinovih elementov.....	43
Slika 22: Ureditev cestne blokade.....	44
Slika 23: Prikaz uporabe sil za hitro posredovanje pri upravljanju kontrolne točke.....	45

SEZNAM UPORABLJENIH KRATIC IN SLOVAR TUJIH IZRAZOV

CASEVAC (Casualty Evacuation) – evakuacija žrtev
CB – cestna blokada
CIMIC (Civil-military Cooperation) - civilno-vojaško sodelovanje
FRAGO (Fragmentational Order) – dopolnilno povelje
HUMINT (Human Intelligence) – človeški viri
IED team (Improvised Explosive Devices Team) – enota za odstranjevanje improviziranih min in min presenečenja
IMINT (Imaginary Intelligence) - fotografski viri
KT – kontrolna točka
LKOV – lahko kolesno oklepno vozilo
METT-T (Mission, Enemy, Terrain, Troops, Time) – naloga, sovražnik, teren, enote, čas
MOTB – motorizirani bataljon
MTS – materialno-tehnična sredstva
MWV (Medium wheeled fighting vehicle)
OP (Observation Post) – opazovalnica
OPCON (Operative Control) – operativna kontrola
OPORD (Operational Order) – bojno povelje
OZN – Organizacija združenih narodov
PE (Peace Enforcement) – vsiljevanje miru
POSNAV (Positioning Navigation) – naprava za določanje položaja
PSO (Peace Support Operations) – operacije v podporo miru
ROE (Rules of Engagement) – pravila delovanja
ROI (Rules of Interaction) – pravila ravnanja
SIGNIT (Signals Intelligence) – elektronski viri
SITREP (Situational Report) – situacijsko poročilo
SKOV – srednje kolesna oklepna vozila
SOP – standardni operativni postopki
TSOP – taktični standardni operativni postopki
VBSK – vodna bojna skupina
VP – Vojaška policija
WARNO (Warning Order) – pripravljeno povelje

IZJAVA O AVTORSTVU

Podpisana, Maja Neudauer, rojena 28. 8. 1979 v Mariboru, kandidatka 19. generacije Šole za častnike, izjavljam, da sem nalogo izdelala sama s pomočjo mentorja ppk mag. Andreja Cestnika.

Ljubljana, avgust 2008

des. Maja Neudauer

